

A-9822π

Duplum

H. RAJAMAA

KUIDAS TARVITADA

**UUSI
SÕNU
?**

KIRJASTUS „KOOL“ TARTU

18297

H. R A J A M A A

KUIDAS
TARVITADA UUSI
SÕNU?

E E S T I S Õ N A D E
M U U T E L I N E S Õ L T U V U S

KIRJASTUS „KOOL“
TARTU, 1936

1936: 0542 ✓

18297

A-9822/II

Raamatu tarvitajaile.

Käesolev teos on mõeldud eeskätt eesti sõnade muutelise sõltuvuse alal vähenõudlikuks abiraamatuks eesti keele laialdasele tarvitajaskonnale (nii eesti päritoluga kui ka ja eriti muulasile) kõnes ja kirjas.

Iga päev võime kuulda ja lugeda (peamiselt a ja kirjanduses) näit. arvestama *kellegagi*, *millegagi* (nagu lauses „juhatus ei arvestanud peakoosoleku *otsusega*“), mis on eesti keele seisukohast täiesti ekslik („arvestama“ nõuab ikka osastavat kääned, nii siis: „juhatus ei arvestanud peakoosoleku *otsust*“)¹).

Nii on eesti keeles terve rida pöörd sõnu, mida saab tarvitada ainult teatavate käänetega. See asjaolu teeb eriti raskusi muulasile, kes tahavad laidetamatut eesti keelt tarvitada kõnes ja kirjas. Kuid ka eestlasile endile on tekkinud järjest raskusi sellel alal, mida suurendab asjaolu, et eriti iseseisvuse-aastail on meie keelt rikastatud uute verbidega, millede muutelist sõltuvust ei tunta²).

---

1) „Arvestama“ tarvitamine kaasaütleva käändega on nähtavasti meie keelde tunginud vene keele mõjul.

2) Siinjuures olgu eriti muulasest lugeja tähelepanu juhitud sellele, et kuigi raamatus on antud rektsioon *kedagi*, *midagi*, siis suurem osa pöörd sõnu võib nõuda teatavail tingimustel ka täissihitist (kelle? mille? kes? ja mis?). Selle kohta on lähemalt seletusi antud vastavais käsiraamatuis.

Kuid eesti sõnade muutelise sõltuvuse kõrval on kirjastaja soovil selles teoses silmas peetud veel järgmisi asjaolusid.

Mitte ainult see, missuguse käändega ühenduses ühte või teist sõna tarvitada, vaid palju raskusi ja otse arusaamatusi on tekitanud ka paljude sõnade õige tähenduse mittetundmine. Nii võime alatasa kuulda ja lugeda lauset „ta valiti Seltsi *esitajaks*“, kus *esitaja* on tarvitatud täiesti väärast tähenduses (õige on: ta valiti Seltsi *esindajaks*); niisamuti lauses „puudevaid ametnikke *asetasid* praktikandid“, mis on lausa teise-mõtteline (õige on: puudevaid ametnikke *asendasid* praktikandid) jne. Sellepärast on selles teoses püütud vajaduse korral ka sõnade tähenduslikku külge silmas pidada.

Uute sõnade all ei ole selles teoses mõeldud täiesti uusi, alles ettepaneku-astmes olevaid sõnu või vorme, vaid siin on silmas peetud sõnu ja vorme, mis on juba tarvitusele võetud iseseisvuseaastate kestel, paljud koguni enne iseseisvust.

Nagu raamatu tarvitaja kohe märkab, ei ole siin silmas peetud ainuüksi uusi (resp. uuemaid) sõnu ja nende eri vorme, vaid kirjastaja soovi arvestades on siia valimikku võetud ka „vanu“ sõnu ja nende eri vorme, millede tarvitamises on märgata võidud teatavaid ebajärjekindlusi (millal ja missuguses tähenduses tarvitada *koju, kodu, kodunt* jne.).

Lõpuks veel paar sõna raamatus esitatud keele-
vormide kohta.

Käändsõnade puhul on esitatud peale nimetava omastav ja osastav ainsuses ja mitmuses.

Pöörd sõnade esitamisel on tarvitatud mitut võimalust, vastavalt tarvidusele.

Lihtsamail juhtudel (näit. *tama*-lõpulistest pöörd sõnadest) on antud *ma*-infinitiivi kõrval *da*-infiniitiv ja umbisikulise tegumoe olevik (näit. *asetama*, *asetada*, *asetatakse*).

-ele-verbitüübi puhul on antud rohkem mitmesuguseid vorme, silmas pidades õige keelsuslike nõudeid (näit. *kõnelema*, *kõnelda*, *kõnelesin*, *kõnelnud*, *kõneldakse*). On ju selle verbitüübi puhul kõikjal võidud tähele panna täiesti väära tarvitamist kõnes ja kirjas (*kõnele*, *kõnelsin*, *kõnele*, *kõneletakse* jne., mida ei saa lubatavaks pidada).

Ms. *-tle*da ~ *-tella* verbitüübi puhul allakirjutanu eelistab (nagu muidugi ilmneb ka esitatud lausenäiteist) kõlavamaid paralleelvorme (näit. *eritella*, *eritellakse* ja *eriteldud*, mitte *eritleda*, *eritletakse* ja *eritletud*), mis tunduval määral tõstavad keele ilu. Vormide loendis esitatakse muidugi mõlemad, kuid välja arvatud imperfektikuju (*esi*)*telin*, mis kui liialt raskepärane on osutunud ebaeluliseks. Samuti on selle tüübi *ma*-infiniitivis ja isikulise tegumoe kindla kõneviisi olevikus nurksulgudesse asetatud mittetarvitatav ning ebasoovitav *e* (näit. *erit[e]lema*, *erit[e]len*). Allakirjutanu ei asu seega seisukohal, et puht-teoreetilise kategooria-puhtuse pärast peaks üldiselt nende kõlavamate vormide pooldamisel tarvitama nendest ka neid, mis tegeliku elu poolt kui otstarbekohatud on kõrvale heidetud, või et nende (*-telema*, *-telen*, *-telin*) mittesobivuse tõttu peaks loobutama kogu sellest vormikategooriast ja peaks oldama sunnitud tarvitama ainult *-tle*da, *-letud* vorme.

*

Käesoleva vähenõudliku katse esimesena sellel alal lugejale saates autor avaldab oma siiraimat tänu kõigile neile, kes on selle valmimisel oma nõu ja jõuga abiks olnud. Nii on autori vaeva ja vastutust tublisti vähendanud hr. E. E l i s t o, kes suure hoole ja asjatundlikkusega läbi luges kõik korrektuurid ja oma abi ei keelanud ka sisuliste küsimuste arutamisel.

Mag. Joh. A a v i k ja lektor J. V. V e s k i on korduvalt andnud oma lahket ja asjatundlikku nõu mitmete veel fikseerumisel olevate küsimuste puhul. Üliõp. R. T o o n a oli abiks käsikirja ühe osa tehnilisel koostamisel.

Neile kõigile olgu öeldud südamlilik tänu!

H. R.

Tartu, märts 1936.

---

abielluma (*kellegagi*), abielluda, abiellutakse.

Mõnes riigis ei abielluta muulasega.

Lõunamail abiellutakse noorelt.

abistama (*kedagi*), abistada, abistatakse

abi andma (kellelegi).

Teised Euroopa riigid ei abistanud Itaaliat.

Vald abistas teda elatise hankimisel.

aeglustama (*midagi*), aeglustada, aeglustatakse

aeglasemaks muutma.

Regulaatori abil saab masina käiku kiirendada ja aeglustada.

Halvad olud aeglustavad lapse loomulikku arenemist.

aeglustuma, aeglustuda, aeglustutakse

aeglasemaks muutuma e. jääma.

Heas jutuhoos me ei märganudki, kuidas meie samm oli vahepeal aeglustunud.

Õpetaja märkas, et õpilase arenemine hakkab aeglustuma.

aeguma, aeguda, aegunud

aja jooksul maksvust kaotama, kustuma.

Ta võis rahulikult tagasi pöörduda, sest ta süütegu oli ammu aegunud.

See määrus aegub 10-ne aasta pärast.

aelema, aelda, aelesin, aelnud, aeldakse

rahatult liikvel olema; püherdama; vedelema.

Enne vihma loomad aelevad karjamaal.

Mis te aelete, seiske paigal! (Näit. laste kohta.)

Haavatud loom aeles maas.

ahelduma, ahelduda, aheldutakse

ahelatesse *v.* nagu ahelatesse kinni jääma.

Leidub askeete ja usuhullustajaid, kes vabatahtlikult kogu eluks ahelduvad.

Ta mõtted aheldusid mineviku mälestusisse.

ahvat[e]lema (*kedagi*), ahvatella *e.* ahvatleda, ahvatlesin, ahvatelnud *e.* ahvatlenud, ahvatellakse *e.* ahvatletakse.

Teda ahvateldi vargusele.

Kes teist ahvatleb valet tunnistama, see langeb ränga karistuse alla.

alistama (*kedagi*), alistada, alistatakse

alla heitma, subordineerima.

Osa Hiinat alistati Jaapani ülemvõimule.

Metsikuid suguharusid ei alistata relvadeta.

alistuma (*kellelegi*), alistuda, alistutakse

alla andma, (võimu, jõu poolest) alla jääma, subordineeruma.

Ta ei alistu ühelegi võõrale tahtele.

Pea norus, mõistis ta, et nüüd tuleb alistuda.

See rahvas on sündinud vabaks ega alistu ühelegi välisele survele.

alluma (*kellelegi*), alluda, allutakse

[(ametialaliselt) kellegi või mingi asutise] võimkonda, kompetentsi kuuluma.

Koolid alluvad haridusministeeriumile.

See küsimus allub ringkonnakohtule.

allutama (*midagi kellelegi*), allutada, allutatakse

[(ametialaliselt) kellegi või mingi asutise] võimkonda viima.

Kõik kutsekoolid allutati haridusministeeriumile.

Valitsus allutas osa jaoskonna-kohtuid Viljandi-Pärnu ringkonnakohtule.

alluvus, alluvuse, alluvust, alluvuste, alluvusi.

Osa kutsekoole viidi põllutöoministeeriumi alluvusest haridusministeeriumi alluvusse.

Osa ametiasutisi ei olnud rahul oma alluvusega tööministeeriumile.

almus, almuse, almust, almuste, almuseid
armuand, annetis.

Ta elatus hulk aastaid teiste almuseist.

Ta võttis osa almuste kogumisest.

ammutama (*midagi*), ammutada, ammutatakse.

Ammuta mulle kaevust vett!

Raamatuist ammutatakse järjest uusi teadmisi.

anastama (*kedagi, midagi*), anastada, anastatakse
vägivaldselt omandama, vallutama.

Diktaatorid meie aja mõttes on oma võimu hari-likult ikka anastanud.

Vaenulise suguharu alistamise korral maksude sissenõudmine kujunes sageli anastamiseks.

andestama (*midagi kellelegi*), andestada, andestatakse.

Neid süütegusid me ei või temale andestada.

Leppimine tuleb siis, kui andestatakse kõigile poliitilised süüteod.

anduma (*millelegi*), anduda, andutakse.

Noores eas tuleb anduda õppimisele ja oma karakteri kasvatamisele.

Igal kevadel andutakse looduseilu nautimisele.

anuma, anuda, anutakse

tungivalt paluma, manguma.

Poisike a n u s külmast hoolimata möödujatele paari senti leivarahaks.

Vaikselt a n u v a d mu laulud.

arendama (*midagi* v. *kedagi*), arendada, arendatakse.

Kaunid joonistused a r e n d a v a d lapse kunstimeelt.

Võimlemise abil a r e n d a t a k s e lapse kehaliisi võimeid.

arenema, areneda, arenetakse.

Lapse usulised tunded hakkavad a r e n e m a hiljem.

Kõige kiiremini a r e n e t a k s e siis, kui on kõik vajalikud eeltingimused täidetud.

aretama (*kedagi*, *midagi*), aretada, aretatakse

(loomi või taimi) kavakindlalt arendama (nende) omaduste muutmise, eriti parandamise sihiga.

Sangastes a r e t a t a k s e rukist.

Vastavalt kohalikkudele tingimustele tuleb a r e t a d a loomatõugusid ja viljasorte.

armuma (*kellesegi*), armuda, armutakse.

Ta oli neiusse a r m u n u d.

Ka meiegi ajal a r m u t a k s e esimesest silmapilgust.

armustama (*kedagi*), armustada, armustatakse

armu andma.

Poliitilised vangid a r m u s t a t i.

Riigivanem ei a r m u s t a n u d surmamõistetut.

arutama (*midagi*), arutada, arutatakse.

Ma ei vastanud sõnagi, sest mulle oli selge, et asja tuleb enne põhjalikult a r u t a d a.

Kl. 12—1 a r u t a t a k s e antud proovitunde.

arutus, arutluse, arutlust, arutlusse, arutluste, arutlusi.

Jõuti selgusele alles pärast kestvaid arutlusi.

Ettevalmistamata ning pikkadest arutlustest on üpris vähe kasu.

arvestama (*midagi*), arvestada, arvestatakse

arveks seadma, arvesse võtma, silmas pidama, tähele panema.

Siin ei ole arvestatud kõiki kulusid.

Tuleb arvestada siin suuri väljaminekuid.

Ta ei arvestanud neid asjaolusid.

asendaja, asendaja, asendajat, asendajate, asendajaid.

Loodusloo-õpetaja otsis endale asendajat.

Direktorite asendajaile makstakse vähem palka.

asendama, asendada, asendatakse

asemele panema v. asemel olema.

Vana kapp asendati uuega.

Koolist puuduvaid õpetajaid asendasid praktikandid.

asetama (*kedagi, midagi*), asetada, asetatakse.

Poisid asetati tahvli ette ritta.

Iga asi asetati hoolikalt oma kohale.

asetsema, asetseda, asetsetakse

aset olema.

Otse kesk tuba a s e t s e s suur ümmargune laud.

Riigikantselei a s e t s e b Toompea lossis.

asetuma, asetuda, asetutakse

aset võtma.

Esimene rühm a s e t u s vasakule tiivale.

Kui meie väeosad a s e t u s i d kõrgendikule, vaenlane taandus.

Uutele seisukohtadele asetatakse kindla korra järgi.

astendama (*midagi*), astendada, astendatakse
astmeliseks tegema; (matem. :) astmesse tõstma.

Igas näidendis peab tegevuse pinevus olema astendatud tõusvalt.

Õpetajate palgad on astendatud teenistusvanuse alusel.

Kogu valem tuleb astendada nüüd kolmandasse astmesse.

asundama (*midagi* v. *kedagi*), asundada, asundatakse
(maad) asundustega, elanikega varustama; (elanikke) paigustama.

Riigi huvides tuleb kuivatada soid ja asundada neid elanikkudega.

Peaaegu kõik mõisamaad on asundatud.

Töölised asundati mõisa ääremadele.

asustama (*midagi*), asustada, asustatakse
rahvaga täitma (näit. tühja maad).

Meil leidub hoopis asustamata maid.

Riigi kaasabil asustatakse varsti meil kogu maa.

avaldama (*midagi*), avaldada, avaldatakse.

Ta avaldas oma seisukohad selles küsimuses.

Valimise tulemused avaldatakse järgmisel päeval.

avalduma, avalduda, avaldutakse
ilmsiks tulema, teatavaks saama.

Inimese käekirjas avaldub ta iseloom.

Kuigi need asjaolud avaldusid, me ei saa teda siiski süüdistada.

avastama (*midagi*), avastada, avastatakse.

Revidendid avastasid puudujäägi.

Kuritegu avastati alles kümne aasta pärast.

eastama (*kedagi*), eastada, eastatakse
(kellelegi) täisealise õigusi andma.

Lapsed e a s t a t i kohtu otsusel.

Kohus saab e a s t a d a ainult mõjuvail põhjusil.

ebastama (*midagi*), ebastada, ebastatakse
võltsima.

Allkirjad olid nii hästi e b a s t a t u d, et ainult
ekspertid suutsid võltsimise kindlaks teha.

E b a s t a t a g u kui kaua tahes, ilmsiks tuleb
see ikkagi.

edastama, edastada, edastatakse
edasi kaebama.

Süüdimõistetud e d a s t a s Riigikohtusse.

Sõjaringkonna-kohtu otsuseile harilikult ei
e d a s t a t a.

ede, edeme, edet, edemesse, edemete, edemeid
ettemaks, avanss.

Kirjastus ei olnud nõus maksma e d e t.

Saadud e d e m e i s t tal ei jätkunud elatumi-
seks.

edendama (*midagi*), edendada, edendatakse.

Sihtkapitalid on ellu kutsutud kultuuri e d e n -
d a m i s e k s.

Lauluseltsides e d e n d a t a k s e laulukultuuri.

edustama (*midagi*), edustada, edustatakse
jõutama, edendama.

Soojus ja niiskus e d u s t a v a d taimekasvu.

Populaar-teadusliku kirjanduse kaudu e d u s -
t a t a k s e rahva hariduslikku taset.

edutama (*kedagi v. midagi*), edutada, edutatakse

liikuma panema, soodustama, ametis kõrgendama,
edasi viima.

Asi on soiku jäänud, sest pole, kes küsimust
e d u t a k s.

Geograafiline asend edutab suurel määral rahva arengut.

Edutamine Eesti kaitseväes oleneb välja-teenitud ajast, ametikohast ja atestatsioonidest.

eeldama (*midagi*), eeldada, eeldatakse
eelingimuseks seadma, eelingimusena oletama.

Füüsika-kursuse täieline mõistmine eeldab matemaatika tundmist.

Õpetaja ei tohi eeldada õpilases enam, kui seal tõepoolest on.

eelistama (*midagi millestki v. midagi millelegi*), eelistada, eelistatakse
paremaks pidama.

Eelistan suusatamist uisutamisest ehk uisutamisele.

Majaomanikud eelistavad lasteta perekondi lasterikkaile.

eemaldama (*kedagi v. midagi kellestki v. millestki*), eemaldada, eemaldatakse
kõrvaldama, (kedagi) eemale ajama.

Ta eemaldati ametist.

Kõik võhikud eemaldatagu selle asja otsustamisest.

eemalduma (*millestki, kellestki*), eemalduda, eemaldu-
takse
kaugenema, eemale minema.

Ta eemaldus meie seltskonnast.

Eemaldusin aknast, sest tundsin jahedust.

Rongi lähenemisel eemalduakse raudteest.

eestindama (*midagi*), eestindada, eestindatakse
eestipärasemaks tegema, eesti keelde kohandama;
eesti keelde tõlkima.

Romaani eestindas saksa keelest N. N.
Väljavõtteid sellest teosest on juba eestinda-
datud.

Kõik venekeelsed seaduste-kogud eestinda-
takse.

eestistama (*midagi*), eestistada, eestistatakse
eestipäraseks tegema, eestikeelseks muutma; eest-
laseks rahvustama.

Praegu on nimede-eestistamise ajajärk.
Ingerlasi ei püüta eestistada.

eestistuma, eestistuda, eestistutakse
eestipäraseks, eestikeelseks muutuma; eestlaseks
muutuma.

Juudid ei eestistu.

Iisaku ümbruse venelased eestistuvad.

ehmatama (*kedagi*), ehmatada, ehmatatakse.

Ära ehmata teda, see pole temale hea.

Äkilise ilmumisega ehmatatakse araverelisi.

ehmuma, ehmuda, ehmutakse.

Ehmusin tema kahvatust näost.

Ta tuli mulle vastu ehmunud näoga.

Ehmutakse kõige enam kalmistul.

Ma otse ehmusin, kui selgus töö tõeline
ulatus.

elatama (*kedagi*), elatada, elatatakse

(kellelegi) elatist hankima või andma, ära elada
laskma.

Ta elatab end juhuslikkudest töödest.

Selle teenistusega on võimata suurt peret elata.

elevus, elevuse, elevust, elevuste, elevusi
erk, erutatud, kõrgendatud meeleolu.

Teade ootamatust valitsuskriisist tekitas seltskonnas suurt elevust.

Koosolijate seas valitsevat elevust nakatus kõnelejassegi.

elustama (*kedagi, midagi*), elustada, elustatakse
elavamaks muutma.

Klaas kuuma teed elustas veidi ta külmunud liikmeid.

Kõik katsed elustada seltsi tegevust jäid tagajärjetuks.

elustuma, elustuda, elustutakse
elavamaks muutuma.

Elustugu uuesti suikunud karskustegevus!
Valge tulekul oli märgata, kuidas tänavaliiklemine uuesti elustus.

elutsema, elutseda, elutsetakse.

See putukas elutseb puu koore vahel.

Elutsen niisama, ei ole midagi suuremat ette võtnud.

Riigikohtule esitas kaebuse Tartus elutsev kodanik N. N.

embama (*kedagi*), emmata, emban, emmanud, emmatakse

sülelema, kaisutama.

Tahtis teda ootamatult emmata.

Õrnalt embas ta neidu, kes oli jätnud igasuguse vastupanu.

Kinos näeb tihti kallima embamist.

end, enda, endale jne.

Tuleb end kokku võtta.

Ta võttis need raamatud endale.

- ✓ **ennatlik**, ennatliku, ennatlikku, ennatlikke
 läbematu, püsimatu, järelemõtlematu, tõtlev.
 Hoidu ennatlikest inimesist!
 Tal oli liiga ennatlik iseloom, sellepärast
 ebaõnnestus tal nii mõnigi ettevõte.
- ennetama** (*kedagi*), ennetada, ennetatakse
 (kellestki) ette jõudma.
 Ma ei suutnud neid ennetada.
 Lennuk ennetas kiirrongi.
 Tema oli mind ennetanud ja istus juba di-
 rektori kabinetis, kui mina pärale jõudsin.
- ✓ **ennistama** (*midagi*), ennistada, ennistatakse
 endisse seisukorda seadma.
 Pärast katastroofi ennistati rikutud raud-
 tee-osad.
 Vaevalt on mõelda, et ükski võim suudaks endisi
 mõisu veel ennistada.
- ennustama** (*midagi*), ennustada, ennustatakse
 ette kuulutama.
 Ilmajaam ennustas käredate külma.
 Nende asjaolude põhjal ennustatakse
 halba.
- eraldama** (*kedagi v. midagi kellestki v. millestki*), eraldada,
 eraldatakse.
 Tuleb ikka eraldada sikud lambaist.
 Jahvatamisel eraldatakse sõklad tera-
 dest.
- eralduma** (*kellestki v. millestki*), eralduda, eraldutakse
 end eraldama.
 Juudid eralduvad kõikjal teistest rahvus-
 test.
 Mida enam eraldutakse oma rahvusest,
 seda enam unustatakse oma emakeel.

✓ **erenema**, ereneda, erenetakse
eredamaks muutuma.

Mäeveerud hakkasid juba **erenema**.

✓ **eretama**, eretada, eretatakse
eredana paistma.

Sügispäikeses **eretasid** koltunud puud.
Lähenesime **eretavaile** mäetippudele.

✓ **ergama**, erata, ergan, eranud, eratakse
eredalt hõõguma.

Eraku veel kaua kord süttinud tuled!
Ta mõtles ja vahtis ahju, kus **ergasid** viimased söed.

eri

erisugune, lahkuminev, mitmesugused.

Ta jäi **eri** seisukohale.

Neid võib osta väga **eri** suuruses.

Igal inimesel on oma **eri** vaateviis.

Neid **eri** vaateviise on raske kokku sobitada.

erinema (*millestki*), erineda, erinetakse.

Oma iseloomult **erines** ta kõigist teistest.

Välimuselt **erinetakse** kõige enam.

eristama (*midagi*), eristada, eristatakse

vahet tegema (millegi vahel), **eri** liiki e. liikidesse asetama.

Ei ole kerge teatavaid taimi üksteisest **eristada**.

Kultuur paratamata **eristab** inimesi üksikute erialade järgi.

eristuma, eristuda, eristutakse.

Sellest õlist on rasked õlid juba **eristunud**.

Peale algkooli lõpetamist järgneb **eristumine** elukutsete järgi.

eritama (*midagi*), eritada, eritatakse
endast välja eraldama.

Inimese keha eritab higi.
Mesilased eritavad mett.

erit[e]lema (*midagi*), eritella *e.* eritleda, erit[e]llen, erit-
lesin, eritelnud *e.* eritlenud, eritellakse *e.* eritletakse
algosadesse lahutama.

Seda ainet on võimata eritella.
Jõuluks ilmunud romaane eritellakse ar-
vustuskoosolekuil mitmeist seisukohtadest.

eritlus, eritluse, eritlust, eritlusse *e.* eritlusesse, eritluste,
eritlusi
algosadesse lahutus.

Selleks eritluseks kulus rohkesti aega ja
vaeva.

Kunstiteoste hindamine eeldab ka nende põhja-
likku eritlust.

erustama (*kedagi*), erustada, erustatakse
erru saatma.

Pensioni väljateeninud ametnikud erusta-
takse.

Teda ei erustata veel, sest seda ei nõua
teenistushuvid.

erustuma, erustuda, erustutakse
erru minema.

Mõni ametnik ei taha õigel ajal erustuda.
Erustutagu niipea kui on võimalik, et
anda ruumi noorile!

esindaja, esindaja, esindajat, esindajate, esindajaid
(kellegi) asemel või nimel esineja.

Härra Riigivanema esindaja oli juba kohal.
Esindajate volituste läbivaatamiseks kulus
mitu tundi.

esindama (*kedagi*), esindada, esindatakse

(kellegi) nimel või asemel esinema.

Ta esindas sellel koosolekul Riigikontrolli.

Ta ei saanud esindada Majandusühingut, sest tal puudusid selleks volitused.

esindus, esinduse, esindust, esinduste, esindusi

(kellegi) asemel või nimel esinev kogu.

Üliõpilaskond valis uue Esinduse.

Riigivanem võttis vastu põllumeeste esinduse.

esitama (*kedagi, midagi*), esitada, esitatakse

ette kandma, ette panema.

Ta esitas küsimuse oma ülemusele otsustamiseks.

Ettepanek esitati koosolekule, kuid hääletamisel see kukkus läbi.

Lõpuks esitatakse veel paar muusikapala.

Meie esitasime üksteisele mitmesuguseid küsimusi.

esit[e]lema (*kedagi*), esitella *e.* esitleda, esit[e]len, esit-

lesin, esitelnud *e.* esitlenud, esitellakse *e.* esitletakse
tuttavaks tegema, tutvustama.

Haridusminister esitles Riigivanemale keskkoolide juhatajaid.

Kõrgeid väliskülalisi esitellakse teatava pidulikkusega.

evima, evida, evitakse

omama.

Ta evib sügava usu oma eesmärgi pühadusse.

Teatavas eas evitakse häid võimeid kuuldu meelepidamiseks.

haavuma (*millestki*), haavuda, haavutakse.

Ta üldse haavub kergesti.

Mõne inimese sõnadest haavutakse kergesti.

haavutama (*kedagi*), haavutada, haavutatakse

sõnadega või tegumoega haavama.

Selline käitumine pidigi teda haavutama.

See löök oli talle haavutav.

Poliitilisis kõnedes haavutatakse tihti tei-
sitimõtlejaid.

habenduma, habenduda, habendutakse

habemikuks saama.

Ta oli vangis sedavõrd habendunud, et

keegi teda esimesel pilgul äragi ei tundnud.

Metsakolkas võib habenduda.

haigendama (*kedagi*), haigendada, haigendatakse

haigemaks tegema.

Antud arstimid ainult haigendasid teda.

Raske töö on teda haigendanud.

haigestama (*kedagi*), haigestada, haigestatakse

haigeks tegema.

Külm suplus ei haigestanud teda.

Muutlikud ilmad mõjuvad haigestavalt.

haigestuma, haigestuda, haigestutakse

haigeks jääma.

Parajasti just enne ärareisu haigestusin.

Kevadel haigestutakse kergesti.

haihtuma, haihtuda, haihtutakse

lenduma.

Suits haihtus tugeva tuule mõjul.

Kui meenutasin oma nooruse kauneimaid päevi,

siis haihtusid kõik mu kurvad mõtted.

hajuma, hajuda, hajutakse

laiali minema.

Sõjaohht Euroopas ei hajunud.

Pilved hajusid ja päike hakkas jällegi

paistma.

hajutama (*midagi*), hajutada, hajutatakse
laiali ajama.

Tuul hajutas korstnate suitsu.

Hitleri rahukinnitus ei suutnud hajutada
üldist sõjakartust.

haldama, hallata, haldan, hallanud, hallatakse
valitsema.

Muistseil eestlastel oli palju vanemaid, kes iga-
üks haldas iseseisvalt oma haldurkonnas.
Niikaugele kui silm ulatus nägema, olid riigi-
metsad, mis kõik kuulusid tema haldamisele.

halvastama (*midagi*), halvastada, halvastatakse
halvaks tegema.

Kord tehtud tööd ei tohi halvastada.

Ta oli end halvastanud meie kõikide
silmis.

halvendama (*midagi*), halvendada, halvendatakse
halvemaks tegema.

Tema ebaloogilised seletused ainult halven-
dasid asja.

Sügisese vihmad olid teid tugevasti halven-
danud.

halvenema, halveneda, halvenetakse
halvemaks muutuma.

Ta tervis halvenes iga päevaga.

Pärast kõnet on tema seisukord tublisti hal-
venenud.

halvustama (*midagi*), halvustada, halvustatakse
halvaks panema.

Ta kõneles sündmusest väga halvustavalt.
Oma emakeelt ei tohi keegi halvustada.

halvutama (*kedagi*), halvutada, halvutatakse
laimama.

Ta astus neiu kaitseks südilt välja ega lasknud
teda halvutada.

Parlamentides tihti halvutatakse vastaseid.

hankima (*midagi*), hankida, hangitakse
muretsema, nõutama.

Ta esimeseks mureks oli raha hankida uue
ülesande teostamiseks.

Me ei tea, kust ja kuidas selleks otstarbeks raha
hangitakse.

harguma, harguda, hargutakse
hargnema, harunema.

Väesalkadel oli ülesandeks harguda mäe-
veerul.

Ta jäi seisma, sest teed ta ees hargusid mit-
mes suunas.

harrastama (*midagi*), harrastada, harrastatakse.

Eesti kodudes harrastatakse laulu ja muu-
sikat.

On ikka noor see, kes harrastab mõnd huvi-
ala oma kutsetöö kõrval.

harutama (*midagi*), harutada, harutatakse
harguma panema; käsitlema.

Enam harutas sassiläinud lõnga.

Laps lamab põrandal ning harutas jalgu lae
poole.

Ettekandja harutas küsimust põhjalikult.

Asi tuleb kohtus harutamisele.

harvendama (*midagi*), harvendada, harvendatakse
harvemaks tegema.

Naerid tulevad külvata tihedalt ja hiljem har-
vendada.

Metsa on juba küllalt harvendatud.

heidutama (*kedagi*), heidutada, heidutatakse
hirmutama.

Kõneleja ei lasknud end teravaist vahelehuüdeist
heidutada.

Teda heidutatakse vekсли tähtpäevadega.

heie, heide, heiet, heidesse, heiete, heideid
kiud.

Kogu põrand oli linaheideid täis.

Õhtu köitis jutuheidet unejätuks puhkama.

heitma, heita, heidan, heitnud, heidetakse

viskama; (magamiseks) maha asetuma, maha
vajuma.

Ta juba noorena heitis oda.

Heitsin eile vara magama.

Vili oli liiga lopsakas ja heitis maha.

heituma, heituda, heitun, heitutakse

end heitma; hirmuma.

Sade heitub katseklaasi põhja.

Laps heitus suurest kärast.

Ta tuli mulle vastu heitunud (= hirmunud)
näoga.

helama, helada, helatakse

helisema, kõlama.

Kogu ümbrus helas ta hõikeist.

Hellana hingesse helama ärkab.

helendama, helendada, helendatakse

heledana paistma; heledamaks tegema.

Kauged mäetipud helendasid veereva päi-
kese kullas.

Seda värvi tuleks veelgi helendada.

helenduma, helenduda, helendutakse

heledamaks muutuma.

Aknakardinad helendusid aja jooksul.
Ka tema kaabu oli päikese mõjul tublisti he-
l e n d u n u d.

helge, helge, helget, helgesse, helgete, helgeid
ilus, hele, selge; põuane, lämmatavalt palav.

Need olid kõige helgemad päevad tema elus.
Ilm oli nii väsitavalt helge, et vaevu suut-
sime edasi liikuda, pühkides igal sammul higi.
Kui tulevad helged (= palavad) heinakuu
päevad.

hilistama (*kedagi v. midagi*), hilistada, hilistatakse
hiljaks jätma.

Lumetuisk ja kange torm hilistasid kiir-
rongi.

Ametlikke vastuvõtjaid ei tohi hilistada!

hilistuma, hilistuda, hilistutakse
hiljaks jääma.

Palun vabandust, et hilistusin ametisse!
Mõnes ametiasutises hilistutakse tihti.

hiljuma, hiljuda, hiljutakse
aegamööda edasi liikuma.

Väikene hobusekronu hiljub äkke ees vaevu
ühest põllu otsast teise.

Mägismail hiljutakse, sest kiire liikumine
on ülimalt ohtlik.

hingestama (*kedagi, midagi*), hingestada, hingestatakse
elavaks tegema, vaimustama.

Raske on jälgida ettekannet, mis pole sisemiselt
h i n g e s t a t u d.

Rahvast tuleb hingestada uute ülesannete
kättenäitamisega.

hirmuma (*kellestki v. millestki*), hirmuda, hirmutakse.
Ma hirmusin tema kohutavast häälest.
Öösi hirmutakse enamasti paljast ettekujutusest.

hirmutama (*kedagi*), hirmutada, hirmutatakse.

Lapsi ega araverelisi ei tohi hirmutada!
Vareseid hirmutatakse hernehirmutisega.

hoidlema, hoielda, hoidlen, hoielnud, hoieldakse
kestvalt hoidma.

Isamaa ilu hoieldes varisesid vaprad vallad.
Ta on oma haiget venda kaua hoielnud.

hoidma (*kedagi, midagi*), hoida, hoitakse

kaitsma; alal hoidma; kinni pidama.

Külgehakkavate haigustega kokkupuutumise eest
tuleb end hoida.

Kartuleid hoitakse ka põllul kuhjades ületalve.

Hoi koer kinni!

hoiduma (*kellestki, millestki*), hoiduda, hoidutakse.

Hoidu rongi eest, valvet ei ole!

Lõunamail hoidutakse pidalitõbistest.

Ta ei suutnud hoiduda kokkusaamisest temaga.

hoiuldama (*midagi*), hoiuldada, hoiuldatakse
hoiule andma.

On kasulikum hoiuldada raha panka kui
hoida kodus.

Kui hoiuldatakse raha järjekindlasti, siis
on vanusepäevil võtta.

hoiustama (*midagi*), hoiustada, hoiustatakse

hoiule andma või panema, talletama, deponeerima.

Akadeemiline Emakeele Selts on oma murdekogud hoiustanud Ülikoolile.

Vanad ürikud hoiustatakse Riigiarhiivi.

hoolima (*kellestki, millestki*), hoolida, hoolitakse.

Leidub emasid, kes ei hooli oma lastest.

Ei temast hoolita!

hoolestama (*kedagi*), hoolestada, hoolestatakse

muret tegema (*kellelegi*).

Haige laps hoolestab oma vanemaid.

Teadmatus merele läinud poja saatusest hoo-
lesta mahajäänud ema.

honestama (*midagi*), hoonestada, hoonestatakse

hoonetega varustama, hooneid täis ehitama.

Mõne aastaga hoonestati osa Tähtvere
välja.

Lähemal aastail hoonestatakse merepool-
ne maa-ala.

hooplema (*millegagi*), hoobelda, hooplen, hoobelnud,
hoobeldakse.

Talumes hooples oma rikkusega.

Seal juuakse, käratsetakse ja hoobeldakse
oma jõuga.

hoovama, hoovata, hoovatakse

voolama.

Ahjusuuust hoovab suitsu välja.

Noorile kirjutatud teoseist hoovaku soojust
ja elujaatavat vaimu!

hubane, hubase, hubast, hubaste, hubaseid

lõbus, mõnus.

Ametivend tuli mulle vastu õige hubases
meeleolus.

Õhtuvidevikus veedetud hubaseid tunde
saab kaua mäletada.

hukutama (*kedagi*), hukutada, hukutatakse
meelitama, eksitama, ahvatlema; hukkumisele
viima.

Möödunud lumetorm hukutas mitu inimest.
Naised ja viin on nii mõnegi mehe hukuta-
n u d.

hulluma (*millestki*), hulluda, hullutakse
hulluks minema.

Ta hullus kärarikkast tööst.
Mõnikord hullutakse tühjast asjast.

hullutama (*kedagi*), hullutada, hullutatakse
peast segi või hulluks ajama.

Mis sa hullutad teda!
Mõnda hullutatakse niisama.

hurmama (*kedagi*), hurmata, hurmatakse
nõiduvalt joovastama.

See pilt on hurmavalt ilus.
Niisugune ennenähtamatu looduspilt hurmas
teda.

hurmuma, hurmuda, hurmutakse
suuresti joovastuma.

Hurmusin su uhkest kehahoiust ning ker-
gest kõnnakust.

Ta vaatles maastikku hurmunud näoga.

hõivama (*midagi v. kedagi*), hõivata, hõivatakse
oma võimusesse v. enda alla võtma.

Kõik istekohad teatris olid hõivatud.
Ma ei saa täna tulla nõupidamisele, sest et olen
sel ajal hõivatud.

häire, häire, häiret, häirete, häireid
alarm; segadus, takistus; rike.

Rahutuste kartusel kõik väeosad seati häire-
seisukorda.

Veduri juures oli märgata sõidu ajal mõningaid
häireid.

häirestama (*kedagi*), häirestada, häirestatakse
häire teel liikvele v. ärevile viima, virgestama.

Kell 2 öösi häirestati kõik kaitseliidu ük-
sused.

Aeg-ajalt häirestatakse kõik riigi kaitse-
jõud.

häirima (*kedagi*), häirida, häiritakse
segama.

Ärge häirige lapsi õppimise ajal!
Ma ei saa töötada, kui mind häiritakse
alatasaj.

Raadio kõrvalkorteris mõjub häirivalt.

hämmastama (*kedagi*), hämmastada, hämmastatakse
suuresti imestama panema, rabama.

Selline vastus tema suust hämmastas kõiki.
See uudis oli otse hämmastav!

hämmastuma (*millestki*), hämmastuda, hämmastutakse.
Ma olin hämmastunud tema käitumisest
ning ei suutnud lausuda sõnagi.
Me hämmastusime tema äkki-muutunud
näost.

häälestama (*midagi, kedagi*), häälestada, häälestatakse
häälede seadma, ette valmistama (piltlikult).

See härra käis meil klaverit häälestamas.
Kõik koosolejad olid vastavalt häälestatud,
nii ei võidudki teissugust otsust oodata.

hülgamma (*kedagi*), hüljata, hüljatakse
maha jätma, ära põlgama.

Kõigile ootamatult hülgas ta oma kihlatud
pruudi.

Ei ole raske mõista kõigi poolt hüljatud inimese meeleheidet.

hüvitama (*kedagi millegagi*), hüvitada, hüvitatakse
(kellelegi) tasuma, heaks tegema.

Teda ei saa hüvitada rahaga.

Alistatud suguharusid hüvitatakse majanduslikkude soodustustega.

hüvitus, hüvituse, hüvitust, hüvituste, hüvitusi
tasu, rahuldus, rahuldus, satisfaktsioon.

Pakkus talle hüvitust tehtud kahjude eest.

Pakutud hüvitused neid ei rahuldanud.

hüübima, hüübida, hüübitakse
tarduma.

Hüübunud vere tükke oli vedelemas siin-seal.
Süldikausid olid pandud külma kätte hüübima.

ilmnema (*millestki*), ilmned, ilmnetakse
avalikuks, silmanähtavaks saama.

Pettus ilmnes varem, kui arvata võidi.

Tema vastuseis meie kavatsustele ilmneb kõigist tema sõnavõttudest.

imama, imada, imatakse
endasse imema või neelama.

Mõned soolad imavad niiskust palju kergemini ja suuremal määral kui teised.

immutama (*midagi*), immutada, immutatakse
imbuda laskma.

Raudtee-liiprid ja telefoni-postid tulevad enne tarvituselevõtmist immutada.

Et puu ei mädaneks, selleks immutatakse seda mitmesuguste õlidega.

ind, innu, indu, indude, indusid

vaimustus, agarus.

Selles mehes on veel niipalju nooruslikku **ind** u.
Ta asus oma kavatsuse teostamisele suure **in-**
n u g a.

innustama (*kedagi*), innustada, innustatakse

vaimustama, innukaks tegema.

Kaasvõitlejaid **innustas** tööle kodumaa ilus
tulevik.

Otsustavail silmapilkudel tuleb **innustada**
nõrgemaid aatekaaslasi.

jagama (*millegagi, midagi kellegagi, millekski või millessegi*),

jagada, jagatakse.

Kakskümmend tuleb jagada viiega.

Jagasin oma leiba temaga.

Põld jagatagu viieks osaks e. viide ossa.

jagelema (*kellegagi*), jagelda, jagelesin, jagelnud, ja-
geldakse

tülitsema, riidlema, sõnelema.

Mis te jagelesite tühja asja pärast!

Läksid omavahel jagelema.

Ma ei tahtnud temaga jagelda.

jaotama (*midagi*), jaotada, jaotatakse.

Ta jaotas oma vara kahe poja vahel ühe-
võrdselt.

Enne seemendamist põld jaotatakse võrd-
seiks osadeks.

joonduma, joonduda, joondutakse

ühele sirgjoonele asetuma.

Hästi joondunud sirgetes ridades seisid sõ-
durid platsi ümber.

Joonduge korralikult!

joonestama (*midagi*), joonestada, joonestatakse
jooni tõmbama; joonte abil plaani ja muud selle-
sarnast tegema.

Alguses lasti ainult paralleeljooni joo-
nestada, alles hiljem asusime mitmesuguste
lihtsamate plaanide joonestamisele.

joonistama (*midagi*), joonistada, joonistatakse.

Joonistasime taldrikule asetatud puu-
vilja ja muud sellesarnast.

Mu poeg oskab küll juba joonestada, kuid
ei oska veel joonistada.

joovastama (*kedagi*), joovastada, joovastatakse
joobnuks tegema (eriti piltlikus mõttes).

Su ilu, see joovastab mind.

Ma ei tarvita joovastavaid jookke.

joovastuma, joovastuda, joovastutakse
joobuma.

Ma joovastusin ilust, mida nägin.

Ta saabus koju joovastunud olekus.

juhinduma, juhinduda, juhindutakse
ennast juhtima.

Mõnes organisatsioonis juhindutakse vä-
liste eeskirjadeta.

Selgete põhimõtete alusel on kerge juhinda-
duda.

julgestama, julgestada, julgestatakse
julgeolekut kindlustama.

Ettevaatus julgestab igat.

Väeosa ülem saatis ette julgestusosad.

Ainult sõjaline jõud võib lõplikult julges-
tada.

julgustama (*kedagi*), julgustada, julgustatakse
julgest andma.

Esimese raamatu suur menu julgustasteda
edasi töötama.

Nägin, et ta on liiga kartlik ning otsustasin
teda julgustada.

julmastama (*kedagi*), julmastada, julmastatakse
julmaks, kalgiks tegema.

Sõda on julmastanud kasvavat noorpõlve.
Tema nooreea kogemused on teda julmas-
tanud.

julmastuma, julmastuda, julmastutakse
julmaks, kalgiks muutuma.

Ei ole imeks panna, kui inimene sellises ümb-
ruskonnas julmastub.

Rinde tagalas julmastutakse veel enam
kui päris rindel.

juurdlema, juurelda, juurelnud, juureldakse
järele uurima; uurivalt ja püsivalt järele mõtlema.

Panga pankrotti jäämise põhjusi juureldi
aastaid.

Õpetlane juurdles kaua õhurõhumise muu-
tuste kallal.

jõudlema, jõuelda, jõudlesin, jõuelnud, jõueldakse
edasi jõudma (õppimises).

Tuleb selgitada, miks õpilased ei jõuelnud
sel aastal küllaldaselt.

Kõigis õppeaineis kõik õpilased ei jõudle
ühesuguste tulemustega.

jälgima (*kellelegi, millelegi; kedagi, midagi*), jälgida, jäl-
gitakse

(*kellelegi, millelegi*) jälgi mööda järel käima; (*ke-
dagi, midagi*) silmas pidama, uurima.

Tema läks ees, mina jälgisin temale.
Politsei jälgis teda.

jälitama (*kedagi*), jälitada, jälitatakse

taga ajama; taga kiusama; (kellegi süütegu) kohtulikult uurima.

Politsei jälitas teda.

Mind jälitati kõikjal.

Asuti mõrvarit kohe jälitama, et ta ei saaks mahti liiklemisse kaduda.

jämendama (*midagi*), jämendada, jämendatakse

jämendamaks tegema.

Seoti rätikuid jalgade ümber ja jämendati sellega sääri.

järestama (*midagi*), järestada, järestatakse

järedaks tegema.

Südamehaigus oli ta sääred järestanud.

järel

Koer käib peremehe järel.

Veduril on liiga palju vaguõeid järel.

Porised jäljed on järel.

Toitu pole enam järel, kõik on söödud.

järel dama (*midagi millestki*), järel dada, järel datakse

järel dusi tegema.

Keskajal ei tarvitatud vaatlust, vaid väited järel dadi loogiliselt üksteisest.

Kõneleja väidetest võiksime loogiliselt järel dada, et ühistöö laste kasvatamisel ei olegi alati kõige parem.

järel duma, järel duda, järel dutakse.

Eelöeldust järel dub loogiliselt, et eelkõneleja väited ei saa paika pidada.

Nagu eeltoodust järel dub, on süüalune sel ajal kuriteo paigal viibinud.

järele

Jõudsin neile poolel teel järele.
Jäi meistki veel toitu järele.

järgi

Kehtivate seaduste järgi tuleb ta pensionile saata.
Murdeid kogutakse ka Wiedemann'i sõnaraamatu järgi.
Tegelaste jutustuste järgi olevat see väga igav töö.

järgima (kellelegi; midagi), järgida, järgitakse

järeltulijaks, järglaseks olema; (midagi) silmas pidama, (millegi) järgi tegema.

Kuningale järgis tema poeg.
Püüdsin järgida surija tahtmist.
Tuleb täpsemini järgida seadust.

järgnema (millelegi), järgneda, järgnetakse.

Artikkel järgneb ka teises numbris.
Avasõnale järgnes kõne.

järgustama (midagi), järgustada, järgustatakse

järkudeks jaotama, järgukaupa asetama.

Parema ülevaate saamiseks järgustame kirjaniku kogu toodangu kunstiliste sihipüüdluste alusel.

Näitusel oli kogu raamatutoodang järgustatud.

järjestama (midagi), järjestada, järjestatakse

korraldama, järjekorda seadma.

Kogutud materjal järjestatakse väljatöötatud põhimõtete alusel.

Sõnad võivad olla järjestatud sõnastikkudes kas tähestiku alusel või ka tähenduse järgi.

jäätuma, jäätuda, jäätutakse

jääks muutuma, jääga kattuma.

Vesi on toobris põhjani jäätunud.

Aknad on jäätunud.

Laevad jäätuvad talvel sõites.

kahjustama (*kedagi*), kahjustada, kahjustatakse

(kellelegi) kahju tekitama.

Õhust pommitamistega kahjustatakse
vaenlase korraldatud tagalat.

Jätsin selle tegemata, sest see oleks teda kind-
lasti kahjustanud.

kahtlema (*milleski*), kahelda, kahtlesin, kahelnud, ka-
heldakse.

Pole põhjust kahelda selle väite tõepära-
suses.

Kahtlesin juba algusest saati tema ausu-
ses.

kahtlustama (*kedagi milleski*), kahtlustada, kahtlusta-
takse.

Nagu mõistsime, kahtlustati neid kõiki
varguses.

Ärge kahtlustage ausaid inimesi vale-
vandumises!

kaklema (*kellegagi*), kakelda, kaklesin, kakelnud, ka-
keldakse.

Pearu kakles teiste kõrtsilistega.

Esiti jõid viina kuni lõpuks läksid ükstei-
suga kaklema.

kalduma (*millesegi; millelegi*), kalduda, kaldutakse.

Noores eas kaldutakse kergesti ühest äär-
musest teise.

Selles küsimuses mina kaldun tema poole.

kangestama (*midagi*), kangestada, kangestatakse
kangeks, kohmetuks tegema.

Külm oli kangestanud mu liikmeid.
Tugevad krambid kangestasid kogu ta
keha.

kangestuma, kangestuda, kangestutakse
kangeks, paindumatuks jääma.

Ta teine jalg oli täiesti kangestunud.
Surma eel mõnikord kangestutakse.

karastama (*midagi, kedagi*), karastada, karastatakse.

Terast karastatakse.
Kui olin end karastanud külma veega,
astusin jõest välja.

karestama (*midagi*), karestada, karestatakse
karedaks tegema.

Ta ei lasknud oma ihu karestada.
Töö oli karestanud ta käed.

kasutama (*midagi*), kasutada, kasutatakse.

Väikekohapidajad ei kasuta võõrast töö-
jõudu.
Ajaloaliste romaanide kirjutamisel kasuta-
takse arhiivimaterjale.

kavaldama (*kellelki midagi*), kavaldada, kavaldatakse
kavalusega välja petma.

Suurte meelitustega ta kavaldas temalt raha
ja väärtasju.
Ta anti kohtu alla sõbralt kavaldatud
veksli pärast.

kavastama (*midagi*), kavastada, kavastatakse
kavana või skeemina esitama, kavaks korraldama.

Ettekandes olid kavastatud kõik meie tu-
leviku-ülesanded.

Meil kõigil oli püüdlusi, kuid keegi polnud neid seni veel kavastanud.

keelduma (*millestki*), keelduda, keeldutakse.

Haige keeldus arstimit vastu võtmast.
Sageli keeldutakse auametist viisakuse pärast.

keerduma, keerduda, keerdutakse

keerdu minema.

Hoovikoera ketti ei või lasta keerduda.
Harutasin keerdunud lõnga.

kehastama (*kedagi, midagi*), kehastada, kehastatakse.

Bernhard Riives kehastas eesti paindumatu talupoega.

kehastuma (*kelleski, milleski*), kehastuda, kehastutakse.

Langenud kangelases kehastus eesti rahva iseloom.

kehtima, kehtida, kehtitakse

maksvusel olema.

Uus seadus hakkab kehtima 1. aprillist alates.
Paljud veneaegsed seadused on kuni praeguseni kehtivad.

kehvuma, kehvuda, kehvutakse

kehvaks jääma.

Sõja tagajärjel olid elanikud kehvunud.
Ikaldusaastail harilikult kehvutakse väga ruttu.

kelmama (*kedagi*), kelmata, kelmatakse

(kellelegi) kelmust tegema, (*kedagi*) petma.

Perenaist taheti sihilikult kelmata.

Kergeusklikke kelmatakse.

kergendama (*midagi*), kergendada, kergendatakse
kergemaks tegema.

Valitsus püüab kergendada sooharijate seisukorda.

Mitmed uuendusmeelsemad mõisnikud asusid ka omal algatusel talupoegade põlve kergendama.

keskustama (*midagi*), keskustada, keskustatakse
keskkoha ümber koondama, keskendama.

Hariduslikud organisatsioonid keskustati Haridusliitu.

Kõik õppeained koolis keskustatakse.

kihlama (*kedagi kellegagi*), kihlata, kihlatakse.

Varsti peale meie lahkumist kihlas ta end kellegi rootslannaga.

Vanemad kihlasid tütre ühe sugulasega.

kihluma, kihluda, kihlutakse.

Meil ei kihluta nalja pärast.

Paar nädalat peale tutvumist nad juba kihlusid.

kiiluma (*midagi*), kiiluda, kiilutakse

kiiluna sisse ajama; kiiluga varustama.

Vaenlane kiilus end paremasse tiiba.

Kiilusin koti viimase võimaluseni täis.

Tuba oli rahvast täis kiilutud.

kiinduma (*kellessegi, millessegi*), kiinduda, kiindutakse

kinni jääma v. hakkama.

Ta kiindus tüdrukusse.

Nad olid teineteisesse tugevasti kiindunud.

kiirendama (*midagi*), kiirendada, kiirendatakse
kiiremaks tegema.

Tuleb veelgi kiirendada käiku, et jõuda õhtuks pärale.

Seadus võeti vastu kiirendatud korras.

kiirestama (*midagi*), kiirestada, kiirestatakse
jõutama, kiireks tegema.

Selle trumli käik tuleb hammasrataste abil kiirestada kuni 80 tiiru sekundis.

Meie käik oli kiirestatud, sest tahtsime jõuda õhtuks pärale.

kiirgama (*midagi*), kiirata, kiirgan, kiiranud, kiiratakse
kiirtena, kiiri välja saatma.

Ahjust kiirgab soojust.

Päike kiirgas kuumust.

kiiritama (*kedagi, midagi*), kiiritada, kiiritatakse
kiirtega valgustama v. soojendama, kiiri peale saatma.

Varjud venisid pikaks ning päike ei ulatunud meid enam kiiritama.

kiirustama, kiirustada, kiirustatakse
ruttama, kiirelt tegema v. teha laskma.

Töödega tuleks kiirustada.

Üleliiga kiirustamine võib asjale kahjuks tulla.

kilduma, kilduda, kildutakse
kildudeks purunema.

Vaas langes põrandale ja kildus täiesti.

Osaliselt kildunud taldrik visati prügikasti.

killustama (*kedagi, midagi*), killustada, killustatakse.

Väga mitmesugused ettevõtted korruga killustavad jõudu.

Ei maksa end asjata killustada.

killustuma, killustuda, killustutakse.

Tähelepanu killustub, mis takistab edasijõudmist õpingutes.

Laste tähelepanu ei või lasta killustuda.

kinnistama (*midagi*), kinnistada, kinnistatakse.

Kinnistas sөejoonistise šellaki lahuga.

Selline söega tehtud joonistis tuleb šellaki lahuga kinnistada.

Talu on kinnistatud juba pojale.

kirjustama (*midagi*), kirjustada, kirjustatakse

kirjuks tegema.

Pori kirjustas rõivaid.

Laud oli kirjustatud väga mitmesuguste roogadega.

kirjustuma, kirjustuda, kirjustutakse.

Oli suurepärane vaatepilt, kuis tolmune tee kirjustus patsatavate vihmapiiškade tagajärjel.

kirvendama, kirvendada, kirvendatakse

kibedalt pakitsema, nagu oleks nõelu sees; kipitama, kõrvetavat valu sünnitama.

Sipelgate hammustamisest hakkas jalg kirvendama.

Rindade all kirvendas juba kogu päeva.

kivistama (*midagi*), kivistada, kivistatakse

kiviks, kivitaoliseks muutma.

Tugev rõhumine ja kõrge kuumus võivad kivistada söe.

Äärmine viletsus võib kivistada südameid.

kivistuma, kivistuda, kivistutakse.

Lubi kivide vahel aja jooksul kivistub.

Ta nagu oli kivistunud ning kahvatu.

kivitama (*midagi*), kivitada, kivitatakse
kividega sillutama.

Tänavaid kivitatakse igal aastal.
Linna äärtes leidub küllalt kivitamata tänavaid.

kodu (*mis, mille, kus?*)

Elan kodu.

Sõitsin kodu poole.

Kas härra on kodu?

kodundama (*kedagi millegagi*), kodundada, kodundatakse

kodunema panema.

Kõigepealt katsusin teda piimaga kodundada.

Lootsin, et tähelepanelik hoolitsemine suudab teda kodundada.

kodunema (*millegagi, kuskil*), koduneda, kodunetakse.

Ta kodunes uute tingimustega ruttu.

Nii kuumas kliimas on meil raske koduneda.

kodunt *e. kottu* (*kust?*).

Isa sõitis kodunt (*e. kottu*) ära.

kodus (*kus, milles?*).

Ta elab nüüd uues kodus.

kodusse (*kuhu, millesse?*).

Läksin elama uude kodusse.

Mis puutub minu kodusse, siis mälestus sellest ei kustu iial.

kodust (*kust, millest?*).

Ta pidi lahkuma oma endisest kodust.

Ta jutustas mulle oma kodust.

kodustama (*midagi*), kodustada, kodustatakse
koduseks tegema.

Uut asupaika oli vaja kodustada.

Ta korter oli suurepäraselt kodustatud.

kodustuma, kodustuda, kodustutakse
koduseks muutuma.

Hankisin ühte ja teist ning mu korter kodustus päev-päevalt.

Kodustusin seal õige varsti.

kohaldama (*midagi millelegi*), kohaldada, kohaldatakse
rakendama.

Uued meetodid kohaldati ka meie kooli-oludele.

kohalduma (*millelegi*), kohalduda, kohalduakse
ennast (*millegi järgi*) seadma, (asjaolusid mööda) toimetama.

Tuleb kohalduda uutele määrustele.

Ei suuda kohalduda muutunud oludele.

kohandama (*midagi millegagi*), kohandada, kohandatakse
kohaseks tegema (*millelegi*), kohanema panema.

Ruumid tulevad kohandada uue asutisega.

Seadusi tuleb aegajalt kohandada elunõuetega.

kohanema (*millegagi*), kohaneda, kohanetakse
kohastuma, ennast (*millegi järgi*) seadma, sündsaks, sobivaks muutuma.

Elatanud inimene ei suuda kohaneda uute oludega.

kohastama (*midagi millelegi, millegagi*), kohastada, kohastatakse

kohaseks tegema (*millelegi*), kohandama (*millegagi*).

Ülikond tuleks sulle kohastada.

Silmi tuleb enne heleda valgusega kohastada.

kohastuma (*millegagi*), kohastuda, kohastutakse
(*millegagi*) kohanema.

Käed kohastuvad tööga.

Ta on suutnud juba uute oludega kohastuda.

kohtama (*kedagi*), kohata, kohatakse

(*kellegagi*) kokku saama v. juhtuma.

Kohtasin teda juhuslikult tänaval.

Mul oli vaja teda kohata.

kohtlema (*kedagi*), kohelda, kohtlesin, kohelnud, koheldakse

ümber käima (*kellegagi*) v. (*kellegagi*) suhtlema, läbi käima.

Ta kohtles mind halvasti.

Mina ei luba end niiviisi kohelda.

kohustama (*kedagi millekski v. tegema midagi*), kohustada, kohustatakse.

See ei kohusta mind millekski.

See kohustab mind talle abiks olema.

kohustuma (*millekski v. midagi tegema*), kohustuda, kohustutakse.

Kohustusin aitamiseks.

Tema kohustub lepingu järgi mind aitama.

koju (*kuhu?*).

Läksin õhtul koju.

Tule koju, armuke!

kolmitama (*midagi*), kolmitada, kolmitatakse

kolmekaupaga asetama, kolmedeks jaotama.

Ta kolmitas kõik mängust osavõtjad.
Sõdurid kolmitati rivisse.

koondama (*midagi*), koondada, koondatakse

koomale, kokku tõmbama, tihendama, keskendama.

Äri koondab oma tegevust.
On kasulik huve koondada.

koonduma, koonduda, koondutakse

end koondama.

Koondusin kogu energiaga töö juurde.
Raskeil aegadel koondutakse oma armastatud juhi ümber.

koormama (*kedagi, midagi*), koormata, koormatakse

koormaga varustama; vaevama.

Talased ei tohi liiga koormata.
Kaamel oli koormatud suure kandamiga.
Mured koormasid teda.

koormuma (*millegagi*), koormuda, koormutakse

end koormama.

Koormusin liialt ülesannetega.
Teadmatuses koormutakse suure tööga,
kuni varisetakse kokku.

koosnema (*millestki*), koosneda, koosnetakse

(millestki) koos seisma.

Teos koosneb kahest köitest.
Ülevaate huvides see punkt koosnegu veel
alapunktidest.

koostama (*midagi millestki*), koostada, koostatakse

kokku seadma.

Koostas arvudest pika tabeli.

Enne hääletamisi koostatakse valijate nimestikke.

koostuma (*millestki*), koostuda, koostutakse
(millestki) kokku seaduma.

Liiv koostub jämedamaist ja peenemaist teradest.

kordama (*midagi*), korrata, kordan, korranud, korratakse

kordküündi kündma; jälle tegema.

Läks kesa kordama.

Aariat paluti korrata.

korduma, korduda, kordutakse

jälle juhtuma, uuesti ilmuma.

See kordub iga aasta.

See moment ei kordu enam iialgi.

korrutama (*midagi, millegagi*), korrutada, korrutatakse.

Arvutamisel korrutame arvusid üksteisega.

Lõng korrutati mitmekordseks.

Ta korrutab alatasa sama juttu, sõnu.

korvama (*midagi*), korvata, korvanud, korvatakse

tasuma, asendama (*midagi*), (*millegi*) aset täitma.

Tervise kaotust pole võimalik millegagi korvata.

kosima (*kedagi*), kosida, kositakse.

Tahtis Mannit kosida.

Kosis naabri tütre.

kostma (*kellelegi midagi, millelegi*), kosta, kostetakse
vastama; reageerima.

Ta ei kostnud mulle midagi.

Lihaskoost ei kostnud antud ärritusele.

kröönima (*kedagi, midagi*), kröönida, kröönitakse
ihnuse v. ahnuse pärast tööd teha rahmeldama;
ihnelt kokku hoidma; (*kedagi*) kurnama, nõõrima.

Kröö nib hommikust õhtuni.

Kröö nib igat senti.

Kröö nis mu puupaljaks.

Ta kröö nib talu, niipalju kui aga oskab.

kuhjama (*midagi*), kuhjata, kuhjatakse
üleliiga, kuhjana täitma, panema, võtma.

Kuh jas igasugu raamatuid lauale.

Kuh jas endale üle jõu ülesandeid.

kuivendama (*midagi*), kuivendada, kuivendatakse
kuivemaks tegema.

Tuul oli teid tublisti kuivendanud.

Palava ahju juures kuivendatakse üli-
riideid.

kujundama (*midagi*), kujundada, kujundatakse
moodustama; kuju andma.

Kujundati uus valitsus.

Valitsus kujundati ümber.

Teose lõplik kujundamine järgneb hil-
jem.

kujustama (*midagi*), kujustada, kujustatakse
vormima; redigeerima.

Kübar on hästi kujustatud.

Toimetaja kujustab käsikirju.

Käsikiri tuleb enne trükkandmist kujus-
tada.

kjutama (*midagi*), kujutada, kujutatakse
kuju kaudu esitama.

Seinal olev pilt kujutab vana eesti talu-
meest.

See teos kujutab ta sisimaid elamusi.
Kujutavad kunstid.

kujut[e]lema (*midagi*), kujutella *e.* kujutleda, kujutlesin, kujutelnud *e.* kujutlenud, kujutellakse *e.* kujutletakse

ette kujutama.

Kujutlesin endale suurepäraselt elu.
Säärast seisukorda ma ei võinud endale uneski kujutella.

kulgema (*midagi*), kulgeda, kulgetakse
(*midagi* mööda) käima, edasi liikuma; (millestki) läbi, üle minema.

Kulgeb kaugeid teid.
Tahaksin kulgeda silda.

kummitama (*kedagi*), kummitada, kummitatakse
hirmutama; (kuski) tonte, kodukäijaid olema.

Tont kummitab rehetas.
Räägitakse, et selles majas kummitab.

kummutama (*midagi*), kummutada, kummutatakse
kummuli, ümber ajama, ümber lükkama; riide serva kahekorra õmblema.

Ta kummutas kõik eelkõneleja väited.
Seeliku äär on kummutatud.

kupeldama (*kedagi kellelegi*), kupeldada, kupeldatakse
ühendama, eriti armastussuhet (kahe isiku vahel) soodustama.

Veel nüüdki kupeldatakse noori tüdrukuid mehele.

Ärge kupeldage!

kurbuma, kurbuda, kurbutakse
kurbaks muutuma.

Ta oli väga kurbunud.

Tuli mulle vastu kurbunud näoga.
Omaste surma puhul kurbutakse.

kurjuma, kurjuda, kurjutakse

kurjaks minema.

Kartis kurjunud härga.

Isa kurjus, kui meid nägi.

kurjustama (*kedagi*), kurjustada, kurjustatakse

(kellelegi) meelepaha tegema, (*kedagi*) pahandama;
kuri, pahane, vihane olema.

Meie ei soovinud ema kurjustada.

Ära kurjusta, emake!

kurjustuma, kurjustuda, kurjustutakse

pahanduma, vihastuma.

Selle peale õpetaja kurjustus.

Tühise asja pärast ei kurjustuta.

kurrutama (*midagi*), kurrutada, kurrutatakse

kurdudega, kortsudega varustama, kurruliseks te-
gema.

Kurrutajad kurrutavad riideid.

Särgi krae oli kurrutatud.

kuulduma (*midagi*), kuulduda, kuuldutakse

kuulda olema.

Kuuldus valju kära.

See teade kuuldugu kaugele!

kuumendama (*midagi*), kuumendada, kuumendatakse

kuumemaks tegema.

Sepp kuumendas uuesti rauda.

Aur kuumendatakse üle.

kuumutama (*midagi*), kuumutada, kuumutatakse

kuumaks ajama.

Päike oli kuumutanud kivid ja liiva.

Puust piimanõusid kuumutatakse tuliste
kividega.

kuurduma, kuurduda, kuurdutakse

keerdu, kuurdu tõmbuma.

Väikesed kuurdunud lehekused ilmusid
pungadest nähtavale.

kõnelema (*kellelegi* v. *kellegagi*, *kellestki* v. *millestki*), kõnelda, kõnelesin, kõnelnud, kõneldakse.

Kõnelesin sellest temale.

Kõnelesime poisist temaga.

Ta ei saanud kõnelda sellest küsimusest.

Ärge kõnelge asjast, mida te ei tunne!

kõnetama (*kedagi*), kõnetada, kõnetatakse

kõnelemiseks (*kellegi* poole) pöörduma.

Ta kõnetas möödujaid.

Tundmatuid ei kõnetata!

kõnet[e]lema (*kedagi*), kõnetella *e.* kõnetleda, kõnetlesin, kõnetelnud *e.* kõnetlenud, kõnetellakse *e.* kõnetletakse.

Alati kõnetles ta mind lahkesti.

Tahtsin teda igapäev kõnetella.

kõrgistama (*kedagi*), kõrgistada, kõrgistatakse

kõrgiks tegema.

Tõusiklus kõrgistab inimesi.

Rikkus oli ta kõrgistanud.

kõrgistuma, kõrgistuda, kõrgistutakse

kõrgiks muutuma.

Ta oli tundmatuseni kõrgistunud.

Harimatuses kõrgistutakse tundmatuseni.

kõrvaldama (*kedagi*, *midagi*), kõrvaldada, kõrvaldatakse

kõrvale toimetama; raiskama.

Politsei kõrvaldas joobnuid.

Kassast oli kõrvaldatud raha.

kõrvalduma, kõrvalduda, kõrvaldutakse

kõrvale minema.

Ta kõrvaldus teelt.

Jõuvankrite eest kõrvaldutakse.

kõrvuma, kõrvuda, kõrvutakse

kõrvu olema v. seaduma.

Ta ilmus nähtavale kahe kõrvuva põõsa vahelt.

Nad kõrvusid minekuks.

kõrvutama (*midagi millegagi*), kõrvutada, kõrvutatakse

kõrvu seadma.

Ärakiri kõrvutati originaaliga.

Kõik rahva seast kogutud lauluteisendid kõrvutatakse enne trükkimist.

kõvastama (*midagi*), kõvastada, kõvastatakse

kõvaks tegema.

Raske elu kõvastab inimese südant.

Külm oli kõvastanud maa.

kõvastuma, kõvastuda, kõvastutakse

kõvaks muutuma.

Tsement oli juba kõvastunud.

Maapind kõvastub kaua kestva põua puhul.

kõvendama (*midagi*), kõvendada, kõvendatakse

kõvemaks tegema, muutma.

Sõjavägedes kõvendati korda.

Linnas pidas korda kõvendatud politseisalk.

kõverdama (*midagi*), kõverdada, kõverdatakse

kõveraks tegema, painutama, õõnestama.

Hoop oli kõverdanud võlve.

kõverduma, kõverduda, kõverdatakse

kõveraks muutuma, kõverasse tõmbuma.

Ta endine sirge selg oli kõverdunud.

Nael kõverdus vasara hoopide all.

käendama (kedagi), käendada, käendatakse

käemeheks olema (kellelegi).

Teda käendasid kaks talumeest.

Käendatakse ainult kindla usalduse puhul.

käibima, käibida, käibitakse

liikuma, käimas olema.

Uued rahad käibivad juba mõnda aega.

25-sendised rahad kõrvaldati käibelt.

käitama (kedagi), käitada, käitatakse

käia laskma, käima panema.

Sõidust tulnud hobust tuleb käitada.

Haiget hobust käitatakse suure ettevaatusega.

käitlema (kedagi, midagi), käidelda, käitlen, käidelnud, käideldakse

tarvitama, ümber käima, kohtlema.

Ta käitles oma abilisi inimlikult.

Ta käitles mind sõbralikult.

käituma, käituda, käitutakse

end ülal pidama.

Ta käitus halvasti.

Noormees ei oska veel seltskonnas käituda.

käivitama (midagi), käivitada, käivitatakse

käima, liikvele panema.

Valitsus käivitas jõuluks uued rahad.

käppama (*kedagi, midagi*), k pata, k ppan, k panud,
k patakse

k ega v tma, puudutama, kompama, haarama; va-
rastama.

Poisid k ppavad t drukuid.

K ppas aidast t ki liha.

k rbuma, k rbuda, k rbutakse

surema (kehaosa, koe kohta).

Parem jalg on tal k rbunud.

K tt ei v i lasta k rbuda.

k risema, k riseda, k risetakse

(ise) k risevat h ilt s nnitama; l hki minema.

Kadakas k riseb p ledes.

Riie on l hki k risenud.

k ristama (*millegagi, midagi*), k ristada, k ristatakse

(millegagi) k rinat tegema; (midagi) l hki rebima.

Lapsed k ristavad k ristitega.

M uja k ristas kangast.

k rnuma, k rnuda, k rnutakse

k rnaks muutuma, k rnaga kattuma.

Veri k rnus haavadel.

Suures mustuses k rnutakse kergesti.

k sitama (*midagi*), k sitada, k sitatakse

k ega katsuma, haarama; aru saama, m istma;
 mbritsema, sisaldama.

Ta p idis seda k sitada, kuid see oli
liiga kaugel.

Ta ei suutnud seda k sitada, sest see k is
 le ta m istuse.

See raamat ei k sita seda k simust.

käsit[e]lema (*midagi*), käsitella *e.* käsitleda, käsitlesin, käsitelnud *e.* käsitlenud, käsitellakse *e.* käsitletakse tegemist tegema (aine, küsimusega), arutama (ainet, küsimust).

Selles teoses käsitellakse seda küsimust liiga ühekülgselt.

Ma ei armasta käsitella poliitilisi küsimusi.

Kõneleja käsitles küsimust üksikasjaliselt.

käsitsema (*midagi*), käsitseda, käsitsetakse kätega käitlema, ümber käima.

Ta käsitses kirvest osavasti.

Höövli käsitsemine nõuab suurt vilumust.

käsundama (*kedagi*), käsundada, käsundatakse ülesandeks tegema (kellelegi).

Ta käsundas poisi poodi.

Riigivanema juurde komandeeriti uus käsundusohvitser.

käsutama (*kedagi*), käsutada, käsutatakse käske, korraldusi andma.

Perenaine käsutab teenijaid.

Tal on õigus kõiki käsutada.

kättama (*midagi kellelegi*), kätata, kättan, kätanud, kätatakse

kätte andma, hooleks usaldama.

Äraoleku ajaks kättan oma varanduse temale.

Neid asju ei või kätata temale.

köietama (*kedagi, midagi*), köietada, köietatakse

köiega varustama; (loom) köie otsas karjatama.

Ta köietas vankri ja sõitis ahteid tooma.

Põllul köietatakse loomi.

külastama (*kedagi*), külastada, külastatakse

külas, võõrsil käima; vaatamas käima.

Palun siis ka mind külastada.

Külastasime ka kohvikuid ja teisi selliseid asutisi.

külgnema (*millegagi*), külgneda, külgnetakse

külg külje vastas olema; külg küljes kinni olema.

Nimetatud majaga külgneb kohe teine, suurem.

Väikeses sadamas tuleb laevadel üksteisega külgneda.

külguma (*millelegi*), külguda, külgutakse

füüsikas; külge kinni jääma.

Nõel külgub magnetile.

küllastama (*midagi millegagi*), küllastada, küllastatakse

füüs., keem.: maksimaalset kontsentratsiooni saavutama, (mingisse ainesse) mahtumise piirini (teist ainet) lisandama.

Küllastab õhku veeauruga.

Küllastas lahu sooladega.

küllastuma (*millestki v. kellestki*), küllastuda, küllastatakse

maksimaalse kontsentratsioonini jõudma; küllalt, liialt saama, tüdima.

Vedelik oli juba küllastunud.

Olen juba küllastunud temast.

Abielus küllastutakse kergesti teineteisest.

külmama (*midagi*), külmata, külmanud, külmatakse

külmutama,

Käre pakane külmab kõik veed.

Vett külmatakse kunstlikult.

külmendama (*midagi*), külmendada, külmendatakse
külmemaks tegema.

Viina külmendatakse vees.

Koort tuleb veelgi külmendada.

külmenema, külmeneda, külmenetakse
külmemaks muutuma.

Ilmad külmenevad.

külmetama (*midagi*), külmetada, külmetatakse
külmuda laskma, külmama; külmumas olema.

Miks te külmetate endid väljas.

Ei tohi end külmetada lasta!

külmetuma, külmetuda, külmetutakse
külmanuks, jääks muutuma; ennast külmetama.

Maa on külmetunud.

Vesi polnud veel külmetunud.

Olin teel külmetunud ja haigestusin.

külmistuma, külmistuda, külmistutakse
kergesti külmast võetama, külma näpistuse all
olema.

Kartulid on külmistunud ega maitse
enam head.

Leiba ei või lasta külmistuda.

külmuma, külmuda, külmutakse.

Jõed külmusid kinni.

Haapsalu laht on külmunud.

külmutama (*midagi*), külmutada, külmutatakse
külmuma panema, külmama.

Selline külm ei suuda külmutada veel
jooksvat vett.

Liha külmutatakse enne teele saatmist.

kümblema, kümmelda, kümblen, kümmelnud, kümmeldakse

end pesema, suplema.

Armastan sageli kümmelda.

Ma pole selle seebiga kümmelnud.

küsima (*midagi; millestki*), küsida, küsitakse.

Küsis isalt raha.

Ta ei küsinud millestki, muudkui läks.

küsitama (*kedagi kellegi v. millegi kohta*), küsitada, küsitatakse

küsimust esitama (kellelegi).

Ta küsitas mind eksamil jumala-probleemi kohta.

küsit[e]lema (*kedagi*), küsitella *e.* küsitleda, küsitlesin, küsitelnud *e.* küsitlenud, küsitellakse *e.* küsitletakse korduvalt, kestvalt küsima.

Kohtu-uurija küsitles kaebealust mitu tundi.

Lapsed küsitlevad tüütuseni.

kütkendama (*kedagi*), kütkendada, kütkendatakse küttesse panema.

Kütendas lehmad ja härjad sõimed külge.

kütkestama (*kedagi, midagi*), kütkestada, kütkestatakse köitma, siduma (huvi, tähelepanu jne.).

Kütkestas kauaks ta huvid.

Ei suuda kütkestada mu tähelepanu.

Ta on kütkestav, nii ilus on ta.

küündima (*milleni*), küündida, küünin, küündinud, küünitakse

ulatuma, jätkuma.

Ots küünib laeni.

Teade ei küündinud minuni.
Loomatoidust küünib kevadeni.

küünitama (*midagi*), küünitada, küünitatakse
kätte ulatama, ulatuma panema; haarama, haara-
rata püüdma.

Palun, küünita mulle see pliiats!

Küünitas puu otsa minuni.

Küünitasin laealuselt riiulilt raamatu.

Küünitasin, kuid ei ulatunud võtma.

küüruma, küüruda, küürutakse
küüru tõmbuma, kõverduma.

Vanadusest küürunud, istus ta laua taga.
Raske koorma all küürutakse.

küürutama (*end kuhugi*), küürutada, küürutatakse.

Küürutasin mättale ja hakkasin marju
noppima.

labastama (*midagi*), labastada, labastatakse
labaseks tegema.

Ärge labastage laulu!

Halvasti laulmine labastab laulu.

labastuma, labastuda, labastutakse
labaseks muutuma.

Sellistes tingimustes kombes labastuvad.

Halvas ümbruses labastutakse kergesti.

labuma (*millegagi*), labuda, labutakse
muganema, kohanema (*millegagi*), seaduma (*mil-*
legi järgi).

Temaga labutakse üsna ruttu.

Olen labunud korteri uue sissesea-
dega.

ladestama (*midagi*), ladestada, ladestatakse

laosse panema; kordade viisi lademesse panema.

Kaup ladestati suurtesse virnadesse.

Kihid on ladestatud üksteise peale.

laekama (raha), laegata, laekan, laeganud, laegatakse
kassasse võtma.

Riik püüab mitmel viisil raha laegata.

laekuma, laekuda, laekub, laekutakse
kassasse kogunema.

Ettenähtud tulud ei ole kõik laekunud.

laenama (*midagi kelleltki v. kellelegi*), laenata, laenatakse.

Laenasin temalt saapad.

Laenasin talle paar krooni.

laenuma, laenuda, laenutakse
laenuks minema, end laenama.

Mu tulud suuremalt osalt laenuvad sõp-
radele.

laenutama (*midagi kellelegi*), laenutada, laenutatakse
laenuks andma.

Laenutasin talle aga oma sabakuube.

Raamatukogust laenutatakse raamatuid.

laevatav, laevatava, laevatavat, laevatavasse, laevata-
vaid, laevatavatesse *e.* laevatavaisse
laevakäidav.

See jõgi pole laevatav.

Eestis on vähe laevatavaid jõgesid.

lahendama (*midagi*), lahendada, lahendatakse.

Lahendasime küsimuse omavahel.

Ei oska ülesannet lahendada.

- lahenduma**, lahenduda, lahendutakse
lahenema, lahendust leidma.
Küsimus lahendus kergesti.
- lahestama** (*midagi*), lahestada, lahestatakse
lahedaks tegema.
Hoolas töö oli aja jooksul lahestanud ta elu-olu.
- lahjendama** (*midagi*), lahjendada, lahjendatakse
lahjemaks tegema.
Lahjenda piiritust veega!
Arstim tuleb enne sissevõtmist veega lahjendada.
- lahjenema**, lahjeneda, lahjenetakse
lahjemaks muutuma.
Arstim on seistes lahjenenud.
Raske tööga inimene lahjeneb.
- lahjuma**, lahjuda, lahjutakse
lahjaks muutuma.
Vedelik oli klaasis täiesti lahjunud.
Lehmad olid laudas lahjunud.
- lahjutama** (*kedagi*), lahjutada, lahjutatakse
lahjaks tegema.
Lahjutab end kaitseväeteenistusest pääsemiseks.
Näitlejaks pääsemiseks lahjutatakse endid.
- lahkama** (*laipa*), lahata, lahkan, lahanud, lahatakse
lahti lõikama.
Arst lahkab laipa.
Laip tuli enne matmist lahata, et saada selgusele surma põhjuste üle.

lahustama (*midagi*), lahustada, lahustatakse
vedelikus sulatama.

Lahustas suhkru vees.

Iga vedelik suudab ainult teatavaid aineid lahustada.

lahustuma, lahustuda, lahustutakse
vedelikus sulama.

Rasvad ei lahustu vees.

Sool on lahustunud vees.

lahutama (*midagi; midagi millestki*), lahutada, lahutatakse.

Lahutas vana maja.

Kaklemaid saab üksteisest lahutada ainult veega.

Ainult surm võib meid lahutada teineteisest.

See arv tuleb eelmisest lahutada.

lahutama (*millestki v. kellestki*), lahutada, lahutatakse
lahku minema; laguma.

Ta lahutus oma mehest.

Mullapangad lahutuvad maapinna käärimisel.

laildama (*midagi*), laildada, laildatakse
levitama, laili laotama.

Sõnum laildati mõne päevaga üle kogu maa.

Ei tule uskuda sihilikult laildatud kuuljutte.

lailduma, lailduda, laildutakse
levima, laili lagunema.

Tema kuulsus laildus kiiresti.

Piksepilv laildus üle kogu taevavõlvi.

laiendama (*midagi*), laiendada, laiendatakse
laiemaks tegema, laiemale alusele seadma.

Riigid püüavad piire ja maa-alasid
laiendada.

Ta kavatses äri veelgi laiendada.

laienduma, laienduda, laiendutakse
laiemaks muutuma, laiemale alusele minema
või saama, laienema.

Äri laiendus aja jooksul.

Ta teadmised laiendusid iga päevaga.

laienema, laieneda, laienetakse
laiemaks muutuma, laienduma.

Ta kannatab südame lihaste laienemise all.

lakkama, lakata, lakanud, lakatakse
järele jätma, lõpetama.

Enne jaama jõudmist vedur lakkas töötamast.

Enne arsti kohalejõudmist oli haige süda lakanud töötamast.

lapsendama (*kedagi*), lapsendada, lapsendatakse
lapses võtma.

Lapsendasin ühe vaeslapse.

Lasteta perekonnad lapsendavad lastekodudest kasvandikke.

latvama (*midagi*), ladvata, ladvatakse
ladvaga, tipuga varustama; latva lõikama.

Jõulupuu ladvati särava esemega.

Piksevarras on ladvatud teatava metalliga.

Latvasin puu ära, et see rohkem harusid kasvataks.

lausestama (*midagi*), lausestada, lausestatakse
lauseid seadma, korraldama; lausete kaudu väljendama, lausetesse seadma.

Iseenesest väga lihtne mõte on lausestatud liiga keerukalt.

Kogu harjutus on lausestatud lühisõnaliselt.

lavastama (*midagi*), lavastada, lavastatakse
näitelaval esitamiseks (teatritükki) ette valmistama.

Lavastaja lavastab näidendeid.

Uuel hooajal lavastati teatris mitu tükki.

leebuma (*kellegagi*), leebuda, leebutakse
leebeks, tasaseks, mahedaks muutuma; harjuma,
viluma, kohanema, mõnunema teise inimesega.

Ta meel leebus palvete mõjul.

Kuigi olime alguses tülis, lõpuks ometi leebusin temaga.

leevendama (*midagi*), leevendada, leevendatakse
leebemaks tegema, mahendama.

Õeldud sõnad leevendasid ta meelt.

Ärraste palvetega leevendatakse kalke südameid.

lehestama (*midagi*), lehestada, lehestatakse
lehetama, lehtima panema, lehtedega varustama,
lehitama.

Soe vihm lehestas puud ühe päevaga.

lehestuma, lehestuda, lehestutakse
lehte minema, lehtima.

Puud on paari päevaga lehestunud.

lehitama (*midagi*), lehitada, lehitatakse
lehtima panema, lehisega varustama, lehestama.

Soojus ja vihm lehitasid puud mõne päevaga.

lehitsema (*midagi*), lehitseda, lehitsetakse
lehtaaval, siit-sealt vaatama.

Lehitsesin kõik dokumendid läbi.
Ei loeta, ainult lehitsetakse raamatut.

leigendama (*midagi*), leigendada, leigendatakse
leigemaks tegema.

Vett tuleks enne joomist leigendada.

leiutama (*midagi*), leiutada, leiutatakse
(mingit) seni tundmatut (tehnilist vahendit või os-
kust) avastama, leidma.

Leidurid leiutavad uusi aparate.
Nüüdsel ajal leiutatakse iga päev.

leivastama (*kedagi*), leivastada, leivastatakse
leivaga varustama.

Musta mulla maad leivastavad viljakasvu
poolest vaesemaid maakohti.
Kaitseväes ainult leivastamine läheb juba
niipalju maksma.

lembima (*kedagi*), lembida, lemmitakse
hellasti armastama (teist sugupoolt).

Ta lembis oma naist ja andestas talle
kõik eksimused.

lebuma (*kellesegi v. millesegi*), lembuda, lembutakse
armuma.

Ta oli kõigiti nii kena, et ma varsti lem-
busin temasse.

lemmendama, lemmendada, lemmendatakse
kiuline, liblene olema, narmendama; (lund) helven-
dama.

Lehmad on närinud sõimed lemmendama.
Püksid lemmendavad jalas.
Lemmendas laia lund.

lendlema, lennelda, lendlen, lennelnud, lenneldakse
püsivalt, korduvalt lendama.

Õppelennuk lendles iga päev õhus.

lenduma, lenduda, lendutakse
ära aurama, gaasiks muutuma.

See vedelik lendub kergesti.

lennatama (*kedagi*), lennatada, lennatatakse
lendama panema, lennata laskma.

Lennatasin lepatriinu, et otsusele jõuda
enda mineku suunas.

lennutama (*midagi*), lennutada, lennutatakse
lennatama, paiskama.

Lennutas kogu oma vara maailmasse laiali.
Põletatud laiba tuhk mõnes paigas lennutata-
takse.

leppima (*kellegagi* v. *millegagi*), leppida, lepitakse.

Tülitsejad leppisid omavahel ilma kohtuta.
Endisel ajal lepitati vähesega.

leppuma (*kellegagi*), leppuda, lepputakse
nõusse jääma.

Ta leppus minuga kergesti.

levima, levida, levitakse
laialduma, laiali lagunema.

Teade sellest levis kulutulena.

levinema, levineda, levinetakse
aegamööda, aja jooksul laialduma, laiali lagunema.

Suure juurdekasvu tõttu levines rahvas üle
endiste piiride.

levitama (*midagi*), levitada, levitatakse
laiali laotama, laialdama.

Kirjastus levitas väljaandeid.
Levitati laimujutte.

ligindama (*kellelegi* v. *millelegi*), ligindada, ligindatakse
ligindama, lähendama, lähemale viima.

See arutelu ei ligindanud meid kuigi
palju küsimusele.

Endisi sõpru on kerge ligindada teine-
teisele uuesti.

ligistama (*kedagi kellelegi*), ligistada, ligistatakse
lähedaseks tegema, lähedale viima.

Need jutlemised ligistasid minu te-
male.

lihtsustama (*midagi*), lihtsustada, lihtsustatakse
lihtsaks, lihtsamaks tegema.

Asjaajamist tuleks lihtsustada.

lihtsustuma, lihtsustuda, lihtsustutakse
lihtsaks, lihtsamaks muutuma.

Toimingud on uue määruse põhjal tublisti
lihtsustunud.

lihuma, lihuda, lihutakse
lihavaks minema.

Siga on hästi lihunud.

lihutama (*kedagi*), lihutada, lihutatakse
lihavaks tegema, nuumama.

Tuleb lihutada paar siga, et raha saada.
Hobune on liiga lihutatud.

liibuma, liibuda, liibutakse
end (vastu) suruma.

Tundsin, kuis ta soojad liikmed liibusid
vastu mind.

liidendama (*midagi*), liidendada, liidendatakse
vägivaldselt (oma riigi) külge liitma.

Suurriigid püüavad sageli väikesi piiri-
riike liidendada.

liigendama (*midagi*), liigendada, liigendatakse

liikmeteks, üksikosadeks lahutama.

Pikka lauset on raske liigendada.

Eesti murdeid on püütud liigendada alamurreteks.

liigenduma, liigenduda, liigendutakse

alaosadeks jagunema.

Eesti murded liigenduvad mitmesuguste tunnuste järgi.

Lause liigendub sõnadeks.

liignema (*milleski midagi*), liigneda, liignetakse

üleliigne olema, (*midagi*) liiga olema.

Näidendis liigneb täiesti viimane vaatus.

liikima (*kellelagi*), liikida, liigin, liikinud, liigitakse

läbi käima, suhtlema.

Ta liikib halva seltskonnaga.

Külade vahel oli soo, sellepärast polnud neil teineteisega kuigi hõlpus liikida.

liiklema, liigelda, liiklen, liigelnud, liigeldakse

püsivalt, korduvalt ühest paigast teise liikuma.

Suurlinnas on vilumatul raske liigelda.

Teedel liigeldakse elavalt.

liimistama (*midagi*), liimistada, liimistatakse

liimiseks tegema.

Paber tuleb enne kleepimist liimistada.

Liimimistöo liimistab kergesti ka rõivad.

liimistuma, liimistuda, liimistutakse

liimiseks saama.

Käed on töötamisel liimistunud.

liimuma, liimuda, liimutakse

kleepuma.

Ta kuiv keel liimus suulae külge.

Kirjamargid liimuvad halvasti.

liinima (*midagi*), liinida, liinitakse

joonima.

Liinis joonelaua abil paberi — valmis noodikirjutamiseks.

liipima (*midagi*), liipida, liibin, liipinud, liibitakse

ihuma.

Kass liipis keelega tühja taldrikut.

Liipis püksirihmal habemenuga.

liitma (*midagi, midagi millegagi v. millelegi*), liita, liidan,

liitnud, liidetakse.

Mitmed vähemad vallad liideti ühte.

Õpilane õpib arve liitma.

Üks summa liideti teisega.

Sufiks liidetakse sõnatüvele.

liituma (*millegagi, millelegi*), liituda, liitun, liitunud,

liitutakse

kokku liituma, liitu astuma v. (*millelegi*) osana külge liituma.

Parempoolne erakond liitus keskera-
kondadega.

Veeühinguga liitusid veelgi paar talu.

Viimane arv liitub eelmisele.

Protsendid liituvad põhisummale.

liivama (*midagi*), liivata, liivatakse

liivaga katma.

Aednik liivab kõnniteid.

Teed on paksult liivatud.

liivastama (*midagi*), liivastada, liivastatakse
liivaseks tegema.

Laps liivastas kukkudes kogu oma näo.
Maa tuleks liiva pealevedamisega liivastada.

liivastuma, liivastuda, liivastutakse
liivaseks muutuma.

Ka kaugem merekallas on üleujutavate lainete tõttu liivastunud.

lillendama, lillendada, lillendatakse

lillene, lillerohke olema, lilledega kaetud olema;
sätendama, virvendama.

Peenrad lillendasid aias.

Kiiver lillendas peas.

lilletama (*midagi*), lilletada, lilletatakse

lillemustritega varustama, lilleliseks maalima.

Külm lilletab aknaid.

Hiinlane istus maas ja lilletas vaase.

lillitama (*midagi*), lillitada, lillitatakse

lilledega ehtima.

Ta õhtukleit oli tugevasti lillitatud.

Ta lillitas haua hoolsasti.

linastama (*midagi*), linastada, linastatakse

näitelinale kujutama; filmina lavastama.

Filmiühingud, kinod linastavad filme.

See film tuleb varsti ka Tartus linastamisele.

Ta romaan linastati.

linguma, linguda, lingutakse

liikuma, paiskuma; silmusklema, silmustuma.

Hobuse kõrvad lingusid.

Kivi lingus paela otsast naabrile pähe.

Looma jalg lingus püünisesse.
Poiss lingus lahtipääsenud puuladvaga kau-
gele.

lingutama (*midagi*), lingutada, lingutatakse
viskama nagu linguga, paiskama, (kõrvu) liiguta-
ma; püüdma silmusega, linguga, linnupaeltega.

Poiss haaras kivi ja lingutas selle üle lat-
vade.

Hobune lingutas kõrvu.

Nad lingutasid hommikust õhtuni mit-
mesuguseid linde ja metsloomi.

linnastama (*kedagi, midagi*), linnastada, linnastatakse
linnaliseks, linnapäraseks tegema.

Need mõned kuud olid ta täiesti linnas-
tanud.

Linnaelu linnastas ka ta kombed.

linnastuma, linnastuda, linnastutakse
linnaliseks, linnapäraseks muutuma.

Koolitatud tütreid olid lõplikult linnastu-
nud.

Ta kombed olid juba täiesti linnastunud.

lisandama (*midagi millelegi*), lisandada, lisandatakse
juurde lisama.

Ostuhinnale lisandati veel saatekulud.

Eelöeldule on mul veel mõned märku-
sed lisandada.

lisanduma (*millelegi*), lisanduda, lisandutakse
lisaks tulema.

Vaesusele lisandus veel haigus.

loendada (*midagi*), loendada, loendatakse
üles lugema.

Sõdureid loendatakse iga õhtu.

Neid on nii palju, et ei suuda loendadaagi.

loetama (*kedagi*), loetada, loetatakse
lugeda laskma, lugemises eksamineerima; leeritama.

Vanasti kirikuõpetajad käisid koolides ka eelkoolialisi lapsi loetamas.

Ta loetas tütre möödunud suvel.

loet[e]lema (*kedagi, midagi*), loetella *e.* loetleda, loetlesin, loetelnud *e.* loetlenud, loetellakse *e.* loetletakse
korduvalt loetama; loendama.

Isa loetles iga õhtu lapsi.

Ta loetles kaua igasugu nimesid.

loiduma, loiduda, loidutakse
loiuks muutuma.

Seltside elust osavõtt on loidunud.

loiutama (*kedagi*), loiutada, loiutatakse
loiuks tegema.

Tegevusetu juhatus loiutas ka kogu seltsi.

loksuma, loksuda, loksutakse.

Vesi loksus pudelis.

Munad loksusid kastis, sellepärast nad purunesid.

Nagipulk loksus, tuleb varsti august välja.

Kana loksus.

loksutama (*kedagi, midagi*), loksutada, loksutatakse.

Halb tee loksutas mu haigeks.

Loksutas pudelis kõik segamini.

Loksuta, ehk tuleb lahti!

Tugev raputamine on kruvi lahti loksutanud.

- loobuma** (*millestki*), loobuda, loobutakse
 taganema, ära ütlema, eemale jääma.
 Ta on ammugi oma seisukohtadest
 loobunud.
 Loobutakse nii paljustki.
 Loobusin sellest seltskonnast.
- loojenema**, loojeneda, loojenetakse
 looja minemas olema.
 Päike oli juba loojenemas.
 Päike loojenes, kui jõudsimme kohale.
- loojuma**, loojuda, loojutakse
 looja minema.
 Päike just loojus, kui astusime õueväravast
 sisse.
 Päike oli loojunud ja ehagi kustumas.
- loomastama** (*kedagi*), loomastada, loomastatakse
 loomaks, loomaliseks muutma.
 Sõda on paljud inimesed loomastanud.
- loomastuma**, loomastuda, loomastutakse
 loomaks, loomaliseks muutuma.
 Alkoholi mõjul ta loomastus täiesti.
 Ta suunurgad vahutasid ning ta oli vihast
 täiesti loomastunud.
- lootma** (*midagi, millelegi*), loota, loodan, lootnud, loo-
 detakse
 ootama, et tuleb v. (*millelegi*) oma lootust rajama.
 Lootsin palgakõrgendust.
 Lootsin tema abile.
- loovutama** (*midagi kellelegi*), loovutada, loovutanud,
 loovutatakse
 jätma, käest ära andma.
 Loovutasin oma õigused temale.

Tööd tulevad varsti loovutada, minul pole
aga veel valmiski.

luituma, luituda, luitutakse

värsket värvi või välimust kaotama, pleekima, kah-
vatuma, kulunuks, vananenuks jääma.

Ta kübar ja kuub olid luitunud.

Rukkihakkjalad olid vihmast luitunud.

luustama (*midagi*), luustada, luustatakse

luuks muutma.

Kaltsium luustab krõmpsluud.

luustuma, luustuda, luustutakse

luuks muutuma.

Krõmpsluud on luustunud.

lõbustama (*kedagi*), lõbustada, lõbustatakse

lõbusaks tegema, lõbu eest hoolitsema.

Lõbusta end siis hästi!

Kavaleri ülesanne on oma daami lõbus-
tada.

lõbustuma, lõbustuda, lõbustutakse

end lõbustama.

Lõbustusin mitmeist vaatamisväärsustest.

lõbutsema, lõbutseda, lõbutsetakse

lõbusalt elama.

Linnades lõbutsetakse tihti ööd läbi.

Aiva üks lõbutsemine ja pidud igapäev.

lõdvendama (*midagi*), lõdvendada, lõdvendatakse

lõdvemaks muutma.

Korda on lõdvendatud.

Lõdvendas ohje ja laskis hobusel minna
omapead.

lõdvenema, lõdveneda, lõdvenetakse
lõdvemaks muutuma.

Ta käed lõdvenesid paki ümber.
Kõied on lõdvenenud.

lõhastama (*midagi*), lõhastada, lõhastatakse
lõhki kiskuma.

Vaip on kootud lõhastatud riietest.
Traataed lõhastas mu püksid.

lõhastuma, lõhastuda, lõhastutakse
lõhki rebenema.

Lipp on täiesti lõhastunud.

lõhestama (*midagi*), lõhestada, lõhestatakse
lõheseks, praguliseks tegema; osadeks lõhki ajama;
lõhki kiskuma.

Tuul lõhestab käsi.
Lõhestasin halu kaheks.
Haovedamine lõhestas püksid.

lõhestuma, lõhestuda, lõhestutakse
lõheseks, praguliseks muutuma.

Maa lõhestus suure kuiva mõjul.

lõhkama (*midagi*), lõhata, lõhkan, lõhanud, lõhatakse
(lõhkeainetega) purustama.

Lõhkaskaaliga kive.

lõhkuma (*midagi*), lõhkuda, lõhun, lõhkunud, lõhu-
takse

lõhki raiuma; katki tegema.

Lõhkus taldriku.

Nõusid lõhutakse enamasti hoolimatusest.

Mees terve päeva lõhkus puid.

lõhnastama (*kedagi, midagi*), lõhnastada, lõhnastatakse
healõhnaliseks tegema.

Ristikhein on lõhnastanud ta juuksed.

lõhnutama (*kedagi, midagi*), lõhnutada, lõhnutatakse
lõhnaga varustama, parfüümima.

Daam lõhnutas end enne väljumist.

Ta kavatses ka kirja lõhnutada.

lõhustama (*midagi*), lõhustada, lõhustatakse
osadeks lõhki ajama.

Ta lõhustas paar halgu peergudeks.

Lõhustasin kadaka kaheks aiavitsaks.

lõhustuma, lõhustuda, lõhustutakse
osadeks lõhki minema.

Jalaluud on raskuse all lõhustunud.

lõigustama (*midagi*), lõigustada, lõigustatakse
lõikudeks tegema, katki lõikuma.

Lõigustab kartuleid supi tarvis.

Sinki lõigustatakse enne kaalumist.

lõigustuma, lõigustuda, lõigustutakse
lõikudeks muutuma.

Teatavat vahendit kasutades lõigustub ka-
siini mass.

lõigutama (*midagi*), lõigutada, lõigutatakse
peitsima.

Lõigutas toolid kollaseks.

lõikuma, lõikuda, lõikutakse

end lõikama, vastastikku teineteist lõikama.

Kaks sirgjoont lõikuvad ühes punktis.

Oksad lõikuvad teineteisesse.

lõtvuma, lõtvuda, lõtvutakse

lõdvaks muutuma.

Kord on lõtvunud.

Keha on alkoholi mõjul lõtvunud.

lõunastama, lõunastada, lõunastatakse

lõunat sööma.

Lähem söögimajasse lõunastama.

Olime juba lõunastanud.

lõunatama (*kedagi*), lõunatada, lõunatakse

lõunasööki andma (kellelegi).

Perenaisel tuleb suurt peret lõunatada.

Läks lehti lõunatama.

läbima (*midagi*), läbida, läbitakse

läbi minema (millestki).

Läbisin metsa ja jõudsin põldudele.

läbistama (*kedagi, midagi*), läbistada, läbistatakse

läbi torkama, läbi puurima; läbima.

Kuul läbistas seinä.

Läbistas mõõgaga vastase.

Läbistasin metsa.

läbistuma (*kellestki, millestki*), läbistuda, läbistutakse

end läbi torkama, puurima.

Kuul läbistus seinast.

lähendama (*kedagi kellelegi*), lähendada, lähendatakse

lähedamaks tegema, ligemale tooma.

Ühiste huvide avastamine lähendas meid teineteisele.

lähetama (*kellelegi midagi*), lähetada, lähetatakse

saatma.

Lähetasin vennale suure kirja.

Kirja lähetaja aadressi pole teada.

lähtuma (*kustki, millestki*), lähtuda, lähtutakse
(algkohast, algvaatepunktist) välja minema.

Meie laev lähtus Tallinnast.
Ta lähtub samast vaatevinklist.

läitma (*midagi*), läita, läidan, läitnud, läidetakse
süütama; kumama, paistma, läikima, virvendama.

Läitis küünla.
Vesi läitis eha valguses.

lämbuma, lämbuda, lämbutakse
õhu puudusel surema.

Töölised lämbusid sisselangenud kaevan-
dusse.

lämmatama (*kedagi, midagi*), lämmatada, lämmatatakse
õhust ilma jätma, õhupuudusega suretama; maha
suruma, rõhuma.

Tüdruk oli lämmatanud lapse.
Lumi lämmatas rukkiõrase.
Tema uuenduspüüded lämmatati juba eos.

lämmima, lämmida, lämmitakse
soojaks minema, soojuma.

Ahi lämmitab.
Sõid lämminud suppi.

lämmitama (*midagi*), lämmitada, lämmitatakse
soojutama, soojaks tegema.

Lämmitas eilse suppi.
Kerisekivisid lämmitatakse.

lömastama (*midagi*), lömastada, lömastatakse
lömaks tegema.

Hoop lömastas tema pea.

lömastuma, lömastuda, lömastutakse
lömaks muutuma.

Ta keha lömastus granaatide rahes.

lömitama, lömitada, lömitatakse

lömakil, lidus maas olema, lümitama, orjameelselt
(kellegi ees) roomama.

Koer lömitab mu jalgade ees.

Ametnik lömitab ülemuse ees.

Poollagunenud saunahütid lömitavad tee
veeres.

lülüma (*kedagi v. midagi*), lülüida, lülütakse ehk:

lülütama, lülütada, lülütatakse

lülüide kaupa asetama, ühendama v. eraldama.

Peale märguannet elektrivool lülüiti (e. lülü-
tati) juhtmeisse.

Pärast mässukatset lülütakse kõik asjaosa-
lised riigiameteist välja.

maabuma (*kuski*), maabuda, maabutakse

maale astuma.

Maabusime järgmises sadamas.

maaduma, maaduda, maadutakse

maaks, mullaks muutuma.

Sõnnik maadub mullas.

Laip oli täiesti maadunud.

maandama (*midagi*), maandada, maandatakse

maale juhtima; maasse juhtima.

Lendur maandas lennuki.

Maandasime piksevarda-traadi.

maanduma (*kuski*), maanduda, maandutakse

(merelt) maale tulema, (õhust) maale laskuma.

Maandusime järgmises sadamas.

Meil tuli paratamatult maanduda.

maastuma, maastuda, maastutakse

maaks muutuma, maaduma.

Sõnnik maastub mullas.

magatama (*kedagi*), magatada, magatatakse

magama panema, uinutama; (enese juures) magada laskma.

Ema magatab last.

Tüdruk magatas poissi.

mahendama (*midagi millegagi*), mahendada, mahendatakse

pehmemaks, mahedamaks tegema.

Valitseja meeololu mahendati muusikaga.

Kangeid jooke mahendatakse veega.

mahutama (*kedagi, midagi*), mahutada, mahutatakse.

Mahuta riided kappi!

Sõdurid mahutati kasarmutesse vaevu.

Kõike kraami pole ruumi siia mahutada.

maitsestama (*midagi*), maitsestada, maitsestatakse

maitset andma.

Toitu tuleb ka maitsestada.

majandama (*midagi*), majandada, majandatakse

majandust pidama, juhtima, majanduse alal teotsema.

Tänavu oleme seltsi majandanud hästi.

Majandusülem majandab väeosi.

majutama (*kedagi*), majutada, majutatakse

majadesse, kortereisse paigutama.

Õpireisleri tuleks majutada koolimajasse.

Sõdurid majutati äsjaehitatud kasarmutesse.

maldama, mallata, maldan, mallanud, mallatakse

läbema, püsima, kärsima.

Ei mallanud oodata.

manduma, manduda, mandutakse

vaimliste ja kehaliste omaduste poolest halvenema.

Liiga lähedaste sugulas-abielude tagajärjel tõug

mandub.

manguma (*midagi*), manguda, mangutakse
pealeajavalt paluma, nuruma, musteldama, nuiama.

Mustlane mangub leiba.

marrastama (*midagi*), marrastada, marrastatakse
marraskile viima, naha pealiskorda ära hõõruma.

Kukkuv halg marrastas käe.

marrastuma, marrastuda, marrastutakse
marraskile minema.

Käsi marrastus hoobi tõttu.

masendama (*kedagi*), masendada, masendatakse
maha rõhuma, alla suruma hingeliselt.

Surmasõnum masendas venna.

See teade mõjus väga masendavalt.

masenduma, masenduda, masendutakse
hingeliselt maharõhutuks muutuma.

Masendusin saadud teatest.

Hiiobi-sõnumite puhul masendutakse
varsti.

masindama (*midagi*), masindada, masindatakse
masinaga ümber töötama.

Läksid linu masindama.

Viljad on juba masindatud.

Masindas liha.

matkama, matkata, matkatakse
reisima, rändama.

Läksime matkama.

Huvitav on jala matkata.

mattuma, mattuda, mattutakse
(millegi alla) maetud saama.

Metsad mattuvad udusse.

Mättad mattusid lume alla.

meelduma (*millesegi, kellesegi*), meelduda, meeldunud, meeldutakse

meeldumust leidma (millestki, kellestki), armastama hakkama.

Meeldusin neisse maakohtadesse.

meelestama (*midagi*), meelestada, meelestatakse
tajuma.

Meie meelestame kõiki välis-ilma esemeid.

meelistama (*kedagi*), meelistada, meelistatakse
meelsaks, meelikaks tegema.

Viin meelistab sageli inimesi.

meenuma (*midagi*), meenuda, meenutakse
meelde tulema.

Mulle meenus meie tookordne kõnelus.

Mulle meenuvad need ammused ajad.

meenutama (*midagi, kellelegi*), meenutada, meenutatakse

meelde tuletama.

See sündmus meenutas mulle üht teist sündmust.

Sellega meenutatakse talle ta musta minvikku.

mehistama (*kedagi*), mehistada, mehistatakse
meheks, mehiseks tegema.

Organiseerumine on poisi mehistanud.

mehistuma, mehistuda, mehistutakse
meheks, mehiseks muutuma.

Küllap temagi mehistub aastatega.

mehitama (*midagi*), mehitada, mehitatakse
meestega varustama.

Laev tuleb mehitada.

Eesti lipu all sõitvad laevad mehitatakse eesti meestega.

menet[e]lema, menetella *e.* menetleda, menetlesin, menetelnud *e.* menetlenud, menetellakse *e.* menetletakse

teguviisi tarvitama, talitama.

Tema menetles korrektselt.

metsama (*midagi*), metsata, metsatakse

metsaga varustama, metsa alla võtma.

Raiesmikud tulevad uuesti metsata.

Meilgi metsatakse suuri maa-alasid.

metsastama, metsastada, metsastatakse

küttima, jahti pidama.

Ta metsastas päevad läbi.

Juba ürginimene oskas metsastada.

metsistuma, metsistuda, metsistutakse

metsikuks muutuma.

Park on metsistunud.

Vangistati viinast metsistunud mees.

minetama (*midagi*), minetada, minetatakse

minna laskma, kaotama, ilma jääma.

Minetasin oma au ja kuulsuse.

moendama (*midagi*), moendada, moendatakse

moepäraseks, kohaseks muutma.

Oli oma välimuse moendanud.

Veoauto tuleb enne moendada inimeste vedamiseks.

mudastama (*midagi*), mudastada, mudastatakse

mudaseks tegema.

Lapsed mudastasid suplemisel vee.

mudastuma, mudastuda, mudastutakse
mudaseks muutuma.

Vesi on tiigis mudastunud.

mugandama (*midagi millegagi*), mugandada, mugandatakse

kohandama, kohastama.

Seadusi mugandati elunõuetega.

Ruumid tulevad uue asutisega mugandada.

muganema (*millegagi*), muganeda, muganetakse
kohanema.

Muganeb kohaliku kliimaga.

mulduma, mulduda, muldutakse
mullaks muutuma.

Kompost muldub hunnikus.

mullastama (*midagi*), mullastada, mullastatakse
mullaseks tegema; mullaks muutma.

Künd mullastas jalad.

Soojus ja niiskus mullastavad sõnniku.

mullastuma, mullastuda, mullastutakse
mullaseks, mullaks muutuma, mulduma.

Sukad mullastuvad künni juures.

Sõnnik mullastub maa sees.

mullatama (*midagi*), mullatada, mullatatakse
muldama, mullakorruga katma.

Mullatasin kapsaid.

Seemned tulevad peale külvi mullatada.

murdlema, murrelda, murdlen, murrelnud, murreldakse
korduvalt, kestvalt murduma.

Lained murdlevad.

murdma (*kedagi, midagi*), murda, murrar, murdnud,
murtakse

saagiks ära tapma (kiskja looma kohta); katki te-
gema.

Hunt murdis lamba.

Laps murdis kaela.

Murdis kepi pooleks.

murduma, murduda, murdutakse.

Nahk murdub.

Talad murdusid.

murendama (*midagi*), murendada, murendatakse

muredamaks tegema, muhendama, pudendama.

Käärimine murendab maad.

mustama (*kedagi, midagi*), mustata, mustatakse

värvilt mustaks, määrdunuks tegema; laimama.

Naine mustas lõngu.

Kass mustas põranda.

Rehepeks mustab särgi.

Poliitikud sageli mustavad üksteist.

mustendama, mustendada, mustendatakse

mustana paistma, must olema; mustemaks tegema.

Taevas mustendab.

Öö mustendas veelgi pilvi.

mustuma, mustuda, mustutakse

mustaks minema.

Vedelik mustub katseklaasis.

Valge riie mustub kergesti mustas värvis.

muundama (*midagi*), muundada, muundatakse

ümber kujundama, teisekujuliseks muutma.

Valitsus muundab asutiste sisekorda.

Maavalitsused tulevad muundada.

muunduma, muunduda, muundutakse

ümber kujunema, teisekujuliseks muutuma.

Ühiskondlikud vormid muunduvad aegade jooksul.

muutma (*midagi*), muuta, muudan, muutnud, muudetakse.

Peab oma nime muutma.

Nimisõnu ja verbe muudetakse.

muutuma, muutuda, muututakse.

Moed muutuvad kergesti.

Ta muutus tõsiseks.

Meeleolu oli muutunud.

mõjuma (*millelegi e. millesegi*), mõjuda, mõjutakse.

Ähvardused ei mõju temale.

See jutt mõjus temasse halvasti.

mõjutama (*kedagi*), mõjutada, mõjutatakse
mõju avaldama.

Valimiste eel katsutakse valijaid mõjutada.

mõnitama (*kedagi, midagi*), mõnitada, mõnitatakse
halvakspanevalt, pilkavalt kõnelema, naeruväärseks tegema.

Nad kõik mõnitasid ja pilkasid teda.

Ta vanamoelisi kulunud riideid mõnitati.

mõnustama (*midagi*), mõnustada, mõnustatakse
mõnusaks tegema, mõnuma panema.

Piip mõnustab mõne mehe elu.

Ta oskas oma sõnu mõnustada.

mõnustuma, mõnustuda, mõnustutakse
mõnusaks muutuma.

Rikkuse kasvamisega elu mõnustub.

mõrustama (*midagi*), mõrustada, mõrustatakse
mõruks tegema, kibestama.

Juurdelisatud aine mõrustas vedeliku.
Võilill mõrustas suu.

Pettumused mõrustasid ta elu.

mõrvama (*kedagi*), mõrvata, mõrvatakse
mõrtsuka kombel tapma.

Roimar mõrvas oma ohvri kirvega.

mõtestama (*midagi*), mõtestada, mõtestatakse
mõtet andma.

Lapsed mõtestavad vanemate elu.

Kirjaniku väljendusi tuleb püüda mõtestada.

mõtisk[e]lema, mõtiskella *e.* mõtiskleda, mõtisk[e]len,
mõtisklesin, mõtiskelnud *e.* mõtisklenud, mõtiskel-
lakse *e.* mõtiskletakse
mõtteid mõlgutama.

Kõndisin ja mõtisklesin endamisi.

mõõtna (*midagi millegagi*), mõõta, mõõdan, mõõtnud,
mõõdetakse.

Mõõtis maad mõõtpaelaga.

Mõõtis mind pilguga.

mõõtuma, mõõtuda, mõõtutakse.

Vedelik mõõhtub aparadis automaatselt.

märguma, märguda, märgutakse
märjaks saama.

Silmad märgusid tahtmatult.

Märgusin vihmast.

mööduma (*kellestki, millestki*), mööduda, möödutakse.

5.-1 kilomeetril möödusime eessõitjaist.

Kiirrongid mööduvad kaubarongidest.

möönduma (*millelegi*), möönduda, mööndutakse
(millegagi) leppima.

Pärast pikki vaidlusi komitee m ö ö n d u s meie ettepanekuile.

Uuendustele mööndutakse meil alles pärast asjalikkude kogemuste selgumist.

möömma, möönda, möönsin, möönnud, mööndakse
(ehk: **möönama**, möönata, möönasin, möönanud, möönatakse)

järele andma, nõus olema, õigeks tunnustama.

Lõpuks möönsin oma sõbra ettepanekutega. Komisjon ei saanud möönda paluja väiteid.

mürgi[s]tama (*kedagi, midagi*), mürgi[s]tada, mürgi[s]-
tatakse

mürgiseks tegema; mürgiga tapma.

Gaasid mürgistasid toidu.

Mees oli mürgitatud.

mürgi[s]tuma, mürgi[s]tuda, mürgi[s]tutakse
mürgiseks muutuma.

Toit mürgistub õhus lendlevate gaaside tagajärjel.

naaldama (*millelegi*), naaldada, naaldatakse
nõjatama (*millelegi*).

Naaldasin kepi seinale.

Püssid naaldati puudele.

naalduma (*millelegi*), naalduda, naaldutakse.

Naaldus toolile.

Pea naaldunud käele vahtis ta tardunult enda ette.

naima (*kedagi*), naida, nain, nainud, naidakse
naist võtma.

Ära nain nait pühapäevaste tutvuste põhjal!
Ta nait sama preili.

naisestama (*kedagi, midagi*), naisestada, naisestatakse
naiseks, naisetaoliseks muutma.

Aastad olid naisestanud tolleaegse väike-
kese plikakese.

Tema kasvuaeg naiste seas naisestas ka
tema iseloomu.

naitma (*kedagi*), naita, naidan, naitnud, naidetakse
abielluma panema.

See eit oli juba mõnedki paarid naitnud.

Kuna majasse oli töökäsi vaja, naideti poeg.

naituma (*kellegagi*), naituda, naitutakse
abielluma.

Mehed naituvad noorte naistega.

Ta naitus prantslannaga.

najatama (*millelegi*), najatada, najatatakse
(mingi asja) najale asetama, naaldama.

Ta najatas kepi seinale.

najatuma (*millelegi, kellelegi*), najatuda, najatutakse
naalduma, toetuma (*millelegi*).

Najatu minule.

nakatama (*kedagi millesegi*), nakatada, nakatatakse
mingit haigust andma (*kellelegi*).

Ta nakatas ka minu tüüfusse.

Rõugepanek on laste kunstlik nakatamine
rõugesse.

nakatuma (*kelleltki millesegi*), nakatuda, nakatutakse
mingit haigust saama (*kelleltki*).

Ka mina nakatusin temalt soetõppe.

Karantiinist läbikäinult tavalisti pole karta
nakatumist.

nakkama (*kellelegi*), nakata, nakkan, nakanud, naktakse

külge hakkama, nakatuma.

Haigus nakkas ka minule.

Nakkushaigused võivad nakata ka hoidlejaile.

narmastama (*midagi*), narmastada, narmastatakse

narmaseks tegema, narmastega varustama.

Koer oli narmastanud ta püksisääred.

Need kaelarätid on narmastatud.

narmendama, narmendada, narmendatakse

narmane olema.

Püksisääred alt narmendavad.

Ta kuub üsna narmendas.

neelduma (*millesegi*), neelduda, neeldutakse.

Kõik väetusained ei neeldu ühevõrra hästi mullasse.

nentima (*midagi*), nentida, nendin, nentinud, nentitakse

konstateerima, sedastama, kindlaks väitma, et miski nii on, nagu öeldakse.

Nendin asjaolu, et selts on sellega tunnustatud likvideerituks.

Nendin, et teie suhted kaebealusega on olnud intiimsed.

nokastama, nokastada, nokastatakse

vähe purju jääma.

Ka sulane oli nokastanud.

noorendama (*kedagi*), noorendada, noorendatakse

nooremaks tegema.

On tehtud katseid inimesi noorendada.

Ka oina näärmetega on inimesi noorendatud.

noorestama (*kedagi*), noorestada, noorestatakse
nooreks tegema.

Rõivastus ja soeng on mehe noorestanud.
Võib küll katsetada inimeste noorendamisega,
iaalgi ei lähe aga vist korda neid täiesti noorestada.

nurjama (*midagi*), nurjata, nurjatakse
nurja ajama.

Ta nurjas mu kavatsused.

Kõik ta õilsad püüded nurjati.

nurjuma, nurjuda, nurjutakse
nurja minema, äparduma.

Kõik mu kavatsused nurjusid.

Tema ettevõtte ei tohtinud mingil tingimusel nurjuda.

nõelama (*kedagi*), nõelata, nõelatakse
nõelaga pistma; hammustama.

Mesilane nõelas last.

Madu nõelab inimesi.

nõeluma (*midagi*), nõeluda, nõelutakse.

Vanaema nõelus toas sukki.

Seljas oli tal nõelutud kampsun.

nõlvuma, nõlvuda, nõlvutakse

nõlvakujuliselt asetuma, längu kalduma, nõlvaga varustuma.

Otse järve ääres nõlvub mägi.

Katus on nõlvunud.

nõrgastama (*kedagi, midagi*), nõrgastada, nõrgastatakse

nõrgestama, nõrgaks tegema.

Haigus on mehe täiesti nõrgastanud.

Alkoholist nõrgastatud, lamas ta liikumatult sohval.

nõrgastuma, nõrgastuda, nõrgastutakse

nõrgestuma, nõrgaks muutuma.

Vana inimese mõistus nõrgastub.

Ta tundis, kuis ta jäsemed nõrgastusid.

nõrgendama (*kedagi, midagi*), nõrgendada, nõrgendatakse

nõrgemaks tegema.

Valud olid haiget veelgi nõrgendanud.

Need asjaolud nõrgendasid veelgi töötulemusi.

nõrgestama (*kedagi, midagi*), nõrgestada, nõrgestatakse

nõrgastama, nõrgaks tegema.

Hirm oli lapsed täiesti nõrgestanud.

Tööta olek nõrgestab organid.

nõrgestuma, nõrgestuda, nõrgestutakse

nõrgastuma, nõrgaks muutuma.

Ta silmade ees läks kirjuks ja jalad nõrgestusid.

Talad olid pehkimise tagajärjel nõrgestunud.

nõudlema (*midagi*), nõuelda, nõudlen, nõuelnud, nõueldakse

nõudeid esitama (millegi suhtes), nõudlik olema.

Nõudlev uurimus.

Tüse teadlane nõudleb oma uurimismeetodeid.

nõudma (*midagi*), nõuda, nõutakse
nõudeid esitama, vajaliseks osutama, tingimusena
eeldama; ihaldama; kohtulikult nõudega esi-
nema.

Õpetaja nõudis poisi koolist lahkumist.
Moodne teadus nõuab ka moodsaid meeto-
deid.

Tema süda nõudis toast välja.
Nõudis kohtus oma võlga.

nõustama (*kedagi*), nõustada, nõustatakse
nõu andma (kellelegi).

Ta nõustas mind mitmeti.

Tal polnud kedagi, kes teda oleks nõusta-
nud.

nõustuma (*millegagi, midagi tegema*), nõustuda, nõustu-
takse

nõusse hakkama, nõusse jääma, nõusolekut aval-
dama.

Ta nõustus minu väidetega.

Nõustusin minema e. minekuga.

nähtuma (*millestki*), nähtuda, nähtutakse
näha olema.

Nagu juurdlusest nähtub, on kaebealu-
ne andnud vastukäivaid seletusi.

närustama (*midagi*), närustada, närustatakse
näruseks tegema, närudeks kiskuma.

Laps närustas raamatu.

Veskirattad närustasid isegi ta riided.

närustuma, närustuda, närustutakse
näruseks muutuma.

Mu elu on närustunud.

Lohakal närustuvad lõpuks riidedki.

ohustama (*kedagi millegagi*), ohustada, ohustatakse
hädahoitu saatma.

Ma ei võinud oma kavatsusega teda ometi
ohustada, ning loobusin soovist.

ohutama (*kedagi*), ohutada, ohutatakse
vaevama, kallale tungima, ohustama; lausumis-
sõnadega arstima.

Haigus ohutas teda.

Ohutasime haiget mitmesuguste sõna-
dega.

oistma (*midagi*), oista, oistetakse
kergelt sulama panema, kostutama.

Soojad ilmad olid maad juba pealt oist-
n u d.

oistuma, oistuda, oistutakse
kergelt sulama, kostuma.

Maa oli varakevadesest päikesest juba oistu-
n u d.

Jäänud kaalid olid toas juba vähe oistu-
n u d.

olenema (*kellestki, millestki*), oleneda, olenetakse.

Nende ettepanekute teostamine oleneb riigi
majanduslikust kandejõust.

Ametnikkonna meelsus oleneb suurel määral juh-
tivaist jõududest.

oma, oma, oma, omade, omi.

Andsin oma raamatu temale.

Oma tööd tuleb hinnata tagasihoidlikult.

(Vt. ka enda.)

omama (*midagi*), omada, omatakse
ma oman midagi = mul on midagi. (Vt. *evima*.)

Ta omab suurt varandust.

omandama (*midagi*), omandada, omandatakse

endale, omaks võtma; riisuma, varastama; (kellelegi) omaseks saama; endale muretsema; ära õppima.

O m a n d a s m i n u v a n a d r i i d e d .

Võõra vara ei tohi o m a n d a d a .

O m a n d a v a d h a l v a d h a r j u m u s e d .

O m a n d a s i n u e e s o h v a .

Õpilased ei suuda kogu materjali o m a n d a d a .

omastama (*midagi*), omastada, omastatakse

omaks tegema, omavoliliselt endale võtma; sarnastama.

Eestkostja o m a s t a s h o o l e a l u s e v a r a n d u s t .

Seedimisel toitained o m a s t a t a k s e o r g a n i s m i p o o l t .

omistama (*kellelegi v. millelegi midagi*), omistada, omistatakse

omaks andma v. lugema.

Sellele nähtusele ei o m i s t a t u d p a l j u t ä h e l e p a n u .

Sageli o m i s t a t a k s e i n i m e s e l e o l e m a t u i d p u u d u s i .

orbuma, orbuda, orbutakse

vaesekslapseks jääma.

Ta o r b u s n o o r e l t .

Rahvaluules lauldakse palju o r b u n u d l a s t e s t .

osundama (*midagi*), osundada, osundatakse

osundit tooma, osundina esitama, tsiteerima.

Ta o s u n d a s o m a t e o s e s v ä g a m i t m e i d a u t o r e i d .

Teaduslikus töös o s u n d a t a k s e k a e e l k ä i j a t e v ä i t e i d .

osutama (*midagi*), osutada, osutatakse
näitama, juhatama, üles näitama, ilmutama.

Ta osutas sõrmega lauale.

Osutasin talle raamatus vastava koha.

Osutas temale külalislahkust.

osutama (*millekski*), osutada, osutatakse
(millenagi) ilmuma, selguma, end teataval viisil
näitama.

Ta väited osutusid järelekatsumisel va-
leks.

Mida olime pidanud vaimuks, osutus lähe-
mal vaatlusel inimeseks.

otsustama (*midagi, millegi üle*), otsustada, otsustatakse
otsust tegema.

Ta otsustas ära reisida.

Ta otsustab kaebealuse õigeks mõista.

See küsimus tuleb täna ära otsustada.

Seal otsustati meie saatuse üle.

otsustuma, otsustuda, otsustatakse
valmima (otsuse kohta).

Asi otsustus tema kasuks.

Rahukonverentsil otsustub riikide saatus.

paeluma (*kedagi, midagi*), paeluda, paelutakse
kõitma, võluma.

Meie tähelepanu paelus väike, räbalais laps,
kes nuttis.

Igat meest ei paeluta välise iluga.

pagendama (*kedagi*), pagendada, pagendatakse
maalt välja saatma, asumisele saatma.

Valitsus pagendab mittesoovitavad isi-
kud.

Tema pagendati poliitiliste süütegude pä-
rast.

pahane (*kellelegi, millelegi*), pahase, pahast, pahaste, pahaseid.

Isa oli oma pojale pahane.

pahendama (*midagi*), pahendada, pahendatakse
pahemaks tegema.

Halvad ilmad pahendasid tublisti tema tervist.

Rasked sõidukid olid teid (= teesid) veelgi pahendanud.

pahenema, paheneda, pahenetakse
pahemaks minema.

Tervis pahenes päev-päevalt.

paigustama (*kedagi v. midagi kuhugi*), paigustada, paigustatakse

asuma panema, paiksaks tegema; piirama mingile alale.

Riik paigustab rahvast kuivatatud soodele. On olemas paigustatud haigusi, mis ilmsiks tulevad ainult ühes kohas.

paigustuma, paigustuda, paigustutakse
asuma, alatiselt elama, olema, elukohta pidama.

Rahvast paigustub palju uudismaadele.

Mitmed rändrahvad olid juba paigustunud.

paiknema (*kuski*), paikneda, paiknetakse
paigal olema.

Arvati, et kõnevõime paikneb kindlas peaju osas.

Kus praegu on mets, seal oli varem paiknenud kirik.

paljastama (*kedagi, midagi*), paljastada, paljastatakse
katte alt nähtavale tooma; (süütegusid) avalikkuse ette tooma.

Paljastasime pead.
Ajalehed paljastavad sageli nimekaid
mehi.

paljastuma, paljastuda, paljastutakse
paljaks minema; avalikuks tulema.

Kummardumisel ta selg paljastus.
Kõik ta süüteod paljastusid.

paljundama (*midagi*), paljundada, paljundatakse
mitmes eksemplaris ümber kirjutama.

Büroo paljundab ka noote.
Ringkirjad paljundati masinal.
Need tulevad raha eest lasta paljundada.

paljunema, paljuneda, paljunetakse
paljuks muutuma, siginema.

Bakterid paljunevad jagunemise teel.
Mitmed taimed paljunevad ilma seemne-
teta.

paljustama (*midagi*), paljustada, paljustatakse
paljuks tegema.

Paljustas baktereid teatavas vedelikus.

palveldama (*kedagi*), palveldada, palveldatakse
(kellegi poole) palvetama; (*kedagi*) palveharduses
kummardama.

Kõik kirikus palveldasid jumalat.

palvetama, palvetada, palvetatakse
palveid lugema.

Käed risti, palvetas ta vaikselt altari ees.

palvus, palvuse, palvust, palvuste, palvusi.

Koolides korraldatakse hommiku palvusi.
Võidupüha puhul korraldati üldised palvu-
sed kõigis kirikuis.

pealdama (*midagi*), pealdada, pealdatakse
peale panema, pealkirjaga varustama.

Pealda purgikesed!

Karbid pealdati nimesedelitega.

Arveraamatud tulevad pealdada.

peale (*e. pääle*) (*mida? mille?*).

Peale (= pärast) lõunat läksime koju.

Peale koosolekut (= pärast koosolekut) lahkused kõik saalist.

Talust lahkused kõik peale vanima venna
(s. o. ainult vanim vend jäi tallu).

pealendama (*midagi millelegi*), pealendada, pealendatakse

peale v. otsa asetama.

Kuju pealendati marmorist alusele.

Pealendasin ühe laua teisele.

pealistama (*midagi millegagi*), pealistada, pealistatakse
pealisega varustama, katma, (*midagi*) peale panema.

Pealistasin lavad ööseks mattidega.

pealistuma, pealistuda, pealistutakse

kattuma.

Maa pealistus paksu lehekorraga.

pehastama (*midagi*), pehastada, pehastatakse

niiskuses mädima, repetama (hrl. puu kohta).

Vihm on küttepuid ära pehastanud.

Palgid pehastatakse maashoidmisega.

pehastuma, pehastuda, pehastutakse

repetanuks muutuma.

Puud pehastusid süldades.

pehmendama (*midagi*), pehmendada, pehmendatakse
pehmemaks tegema.

Katsus leotamisega pehmendada nahka.

Kuumus pehmendab rauda.

Määrusi pehmendati.

pehmitama (*midagi*), pehmitada, pehmitatakse
pehmeks tegema.

Määre pehmitas naha.

Sula pehmitas sood.

Soojus on pehmitanud või.

pehmuma, pehmuda, pehmutakse
pehmeks, mahedaks muutuma.

Herned pehmusid keemisel.

Ta vali toon pehmus.

peibutama (*kedagi, kellelki midagi*), peibutada, peibutatakse

juurde meelitama, ahvatama, võrgutama, hõrgutama;
(teise käest midagi) meelitamise teel endale petma.

Tüdrukute naer peibutas poisse.

Peibutasin talt odavasti raamatu.

pelgama (*kedagi, midagi*), peljata, pelgan, peljanud,
peljatakse

kartma.

Mees, kes ei pelga kedagi.

Ei maksa peljata.

pelguma, pelguda, pelgutakse
hirmuma.

Seda kuuldes pelgusin ja ei söandanud minna.

pidama (*midagi; kedagi, midagi millekski*), pidada, pean,
pidasin, pidas, pidanud, peetakse
hoidma; (*midagi millekski*) arvama.

Pidas seda hobust kaks aastat.
Pidas minu raamatu niikaua oma käes.
Pidas teda kahtlaseks isikuks.
Ta ei pidanud meid millekski.

pidurdama (*midagi*), pidurdada, pidurdatakse
pidurit peale panema; tagasi hoidma.
Vedurijuht pidurdas rongi.
Tema tormakust tuleks pisut pidurdada.

piirduma (*millegagi*), piirduda, piirdatakse
end piirama, leppima.
Koosolek piirdus ainult kahe kõne kuulamisega.
Edasiõppimise puhul piirdatakse tihti ainult väga vähesega.

piirlema, piirelda, piirlen, piirelnud, piireldakse
piirates (üumber mingi eseme) lendlema või liikuma.
Vaenlase lennuk piirles meie asukoha ümber.
Ballil piirles ta kogu õhtu selle daami ümber.

piirnema (*millegagi*), piirneda, piirnetakse
piiridega kokku puutama.
Meie piirneme lõunas Lätiga ja idas Venega.

piisama (*millestki*), piisata, piisatakse
jätkuma, küllalt olema.
Reisu teostamiseks piisab kahekümnest kroonist.
Linnas käimiseks ei piisanud kahest kroonist.

pimendama (*midagi*), pimendada, pimendatakse
pimedamaks tegema.

Tuba tuleb fotoplaatide ilmutamiseks veelgi
pimendada.

pimenema, pimeneda, pimenetakse
pimedamaks minema.

Ilm pimenes.

Tuba oli vaheajal täiesti pimenenud.

pimestama (*kedagi, midagi*), pimestada, pimestatakse
pimedaks tegema.

Haigus pimestas isa.

Ta pimestas toa.

Hele valgus pimestas ta silmad.

pimestuma, pimestuda, pimestutakse
pimedaks muutuma.

Ilm oli juba täiesti pimestunud.

Pimestunud ja kurt, istus ta maja ees.

pinnastama (*midagi*), pinnastada, pinnastatakse
pinnasega katma, pinnast kujundama.

Aednik pinnastab platsid muruga.

Tuiskliiv tuleb pinnastada rohukamaraga.

pooldama (*kedagi, midagi*), pooldada, pooldatakse
(millegi) poolt olema, (kedagi) toetama.

Nimetatud kandidaatidest pooldan teda.

Pooldasin tema arvamist.

Koosolekul ei pooldanud tema ettepanekuid keegi.

poolutama (*midagi, kedagi millelegi e. kuhugi*), poolutada,
poolutatakse

(kedagi millegi) pooldajaks kallutama, (kellegi)
poolehoidu võitma (millelegi); kaitsma (midagi).

Poolutasin tema meie asjale.

Osava jutuga poolutatakse ka meie seltsi.
Mina poolutasin energiliselt seda küsimust.

puiklema (*millestki millegagi*), puigelda, puiklesin, puigelnud, puigeldakse.

Ta katsus puigelda vastuse andmisest ajapuudusega.

Võlatasumisest puigeldakse ikka rahapuudusega.

puudutama (*kedagi, midagi*), puudutada, puudutatakse.

Ära puuduta magavat koera!

Ma ei saanud vaikida, sest et puudutati tähtsaid päevaküsimusi.

puutama (*kellesegi, millesegi*), puutada, puututakse.

See asi ei puutu minusse.

Mis puutub kõneleja väitesse, et teos on pinnaline, siis tuleb seda põhjendada.

põhinema (*millelgi*), põhineda, põhinetakse.

Ettetoodud arvamine põhineb vaeleusaamisel.

Ükski süüdistus ei saa põhineda kuulujuttudel.

põhistama (*midagi*), põhistada, põhistatakse

põhjendama, motive, põhiseid esitama.

Õigeksmõistvat otsust põhistati pehmendavate asjaoludega.

Riigikohtu otsuseid põhistatakse üksikasjalikkude väidetega.

põhjendama (*midagi millegagi*), põhjendada, põhjendatakse

kindlat alust panema.

Ta ei suuda oma väiteid põhjendada andmetega.

põhjenema (*millelgi*), põhjeneda, põhjenetakse
(mingil alusel, millelgi) põhinema.

Asi põhjeneb kindlatel andmetel.

põhjustama (*midagi*), põhjustada, põhjustatakse
põhjust andma (millekski).

Nende iseloomude erinevus põhjustas sage-
dasi kokkupõrkeid.

põhjutama (*midagi*), põhjutada, põhjutatakse
põhjaga varustama; kruntima, põhivärviga vär-
vima.

Plekk-ämbrid tuleksid uuesti põhjutada.

Põrand tuleb enne värvimist veel teist korda
põhjutada.

põldama (*midagi*), põllata, põldan, põllanud, põlla-
takse

põlluks muutma, põlluna pidama.

Ta põldas kõik kuivemad maatükikesed.

Möödunud aastal põldasin seda maatükki,
tänavu jätsin karjamaaks.

põllundama, põllundada, põllundatakse
põldu pidama.

Juba minu vanaisa oli põllundaja, ka mina
asun isa jälgedes põllundama.

põllustama (*midagi*), põllustada, põllustatakse
põlluks tegema e. muutma.

Ta põllustas suure osa karjamaad.

Kõik paremad maalapid olid juba põllusta-
tud.

põlvnema (*kuskilt, millestki*), põlvneda, põlvnetakse
sündimise poolest pärit olema, alguse saanud
olema.

On püütud näidata, et meie tunnetus põlvneb
ainult kogemustest.

Tema vanemad põlvnevad Rootsist.
Põlvnes kuulsast soost.

põrkama (*millegi vastu*), põrgata, põrkan, põrganud,
põrgatakse.

Laev põrkas vastu kaljut.

päevama (*midagi*), päevata, päevatakse
kuupäeva märkima (kirjale).

Päevasin kirja tänase kuupäevaga.

See kiri on päevatud 12. märtsil s. a.

Kõik kirjad on päevatud ning välja saade-
tud.

päitama (*midagi*), päitada, päitatakse
peadega varustama.

Päitasin oma vanad saapad.

Õhtul päitati kõik rukkihakid.

pälvima (*midagi; kellenagi*), pälvida, pälvitakse
väärt olema; teenima.

See tegu pälvis tähelepanu.

See pälvib juba sellena suurt tähelepanu.

Neiud pälvivad ettekandjatena.

pärandama (*midagi kellelegi*), pärandada, pärandatakse
päranduseks jätma, määrama.

Tal ei olnud poegadele midagi päran-
dada.

Ta pärandas varanduse vennale, hea-
tegevaks otstarbeks.

päranduma (*kellelegi*), päranduda, pärandutakse
päranduseks jääma.

Kogu varandus pärandub ainsale pojale.

rajama (*midagi millelegi*), rajada, rajatakse.

Rajas talu kuivatatud soole.

Rajasin oma lootused tema aumehe-
likkusele.

rajanema (*millelgi*), rajaneda, rajanetakse
põhjenema.

Tema väide rajaneb väga kitsail tähelepanekuil.

rajatama (*midagi*), rajatada, rajatatakse
piiritama, piire seadma.

Asuti talude ühismaid rajatama.

rakendama (*millelegi, harva millesegi*), rakendada, rakendatakse.

Kõik talgulised rakendati tööle.

Kõik elanikud rakendati tööhe (töösse).

Erandlikult: hobune, vedur rakendati ette.

reetma (*kedagi v. midagi*), reeta, reedan, reetnud, reedetakse

ära andma, äraandlikult teotsema.

Haritud inimene ei suuda oma riiki ja rahvast reeta.

Ta reetis kogu meie saladuse.

Meid reetis suits, mis tõusis kõrgele.

relv, relva, relva, relvade, relvi
sõjariist.

Iga sõdur peab oskama oma relva käsitella.

Väeosa on varustatud moodsate relvadega.

relvastama (*kedagi, midagi*), relvastada, relvastatakse
relvadega varustama.

Kindlus, sõjalaev, kaitsevägi on moodsalt relvastatud.

Relvastasime paar meest ja saatsime luurele.

relvastuma, relvastuda, relvastutakse
relvadega varustuma.

Riigid relvastuvad üksteise võidu.

relvitustama (*kedagi*), relvitustada, relvitustatakse
relvituks tegema, relvastist kaotama v. vähendama,
desarmeerima.

Konverentsid ei suuda ühtegi riiki relvi-
tustada.

rinnastama (*midagi millegagi*), rinnastada, rinnastatakse
koos järjestama, rinnu seadma, reastama.

Neid ettepanekuid ei saa rinnastada.

Tahvilil oli kaks rinnastatud lauset.

roimama, roimata, roimatakse
kuritööd korda saatma.

Ta on ennegi mitmel puhul roimanud.

rõõmustama (*kedagi*), rõõmustada, rõõmustatakse
rõõmu valmistama; rõõmutsema.

Annetis rõõmustas mind südamest.

Ta rõõmustab lapsi kingitustega.

rõõmustuma, rõõmustuda, rõõmustutakse
rõõmsaks minema.

Rõõmustusin seda kuuldes.

rõõmutsema (*kellestki, millestki*), rõõmutsema, rõõmut-
setakse
rõõmu tundma, rõõmus olema.

Ainult paar päeva rõõmutses ta oma uuest
raamatust.

rühmitama (*kedagi, midagi*), rühmitada, rühmitatakse
rühmadeks jagama, rühmade kaupa asetama.

Rühmitas õpilased ülesannete järgi.

Andmed on vaja enne rühmitada.

rühmituma, rühmituda, rühmitutakse
rühmade viisi asetuma.

Õpireislased rühmitusid juhtidele vasta-
valt.

ründama (*kedagi, midagi*), rünnata, ründan, rünnanud,
rünnatakse

peale tungima.

Vaenlane ründas kaevikuid.

Ta asus eelkõnelejat ründama.

salendama (*kedagi, midagi*), salendada, salendatakse
saledaks, saledamaks tegema; saledana paistma.

Ta salendas kepid, mis ta metsast lillepeenarde jaoks oli toonud.

Daamid armastavad endid salendada.

Valged kased salendasid kingul.

samastama (*midagi millegagi*), samastada, samastatakse
samaseks tegema v. pidama.

Kogemata eksimusi ei tohi samastada kuritegudega.

Samastas järgmise värvitooni eelnevaga.

samastuma, samastuda, samastutakse
samaseks muutuma.

Naabrite kombed aja jooksul samastuvad.

segastama (*midagi*), segastada, segastatakse
segaseks tegema.

Segastas kepigaga vee.

Hoop oli segastanud ta mõistuse.

segistama (*midagi*), segistada, segistatakse
segamisi liigutama.

Mine ja segista tulel suppi!

seirama (*kedagi, midagi*), seirata, seiratakse
järgnema, järel käima; jälgima.

Vankrit seiras suur koer.

Urija seiras kuritegu.

Ei suuda tema mõttekäiku seirata.

seiskama (*midagi*), seisata, seiskan, seisanud, seisatakse
seisma panema, peatama.

Ta seiskas masinad.

seisnema (*milleski*), seisneda, seisnetakse
seisma (milleski).

Küsimus ei seisne sugugi selles.

seisutama (*midagi*), seisutada, seisutatakse
seisma panema.

Meister seisutas tihti vabrikut.

Masinaid ei seisutata öösekski.

seletama (*kellelegi midagi*), seletada, seletatakse
selgeks tegema, seletust, põhjendust andma.

Millega seda nähtust seletada?

Seletasin talle tumedaks jäänud kohad.

Õpetaja seletas parajasti klassile ajalugu.

seletuma (*millegagi*), seletuda, seletutakse.

See nähtus seletub sellega.

Vead seletuvad sageli väsimusega.

selgendama (*midagi*), selgendada, selgendatakse
selgemaks tegema.

Temale püüti korduvalt vana seaduse puudusi
selgendada.

See asi nõuab veelgi selgendamist.

selgima, selgida, selgitakse
selgeks muutuma.

Lase vesi enne ämbris selgida.

selgitama (*midagi*), selgitada, selgitatakse
selgeks, näitlikuks tegema.

Selgitasime tekkinud konflikti.

Ettekandja selgitas ettekannet valgus-
piltidega.

selguma, selguda, selgutakse
selgeks muutuma.

See selgub hiljem iseenesest.
Taevas oli selgunud.

selgustama (*midagi*), selgustada, selgustatakse
selgeks tegema.

Seda tumedat lugu on vaja selgustada.
Ta ei saanud oma süütust selgustada.

seljatama (*kedagi*), seljatada, seljatatakse
seljali (maha) panema.

Maadleja seljatas vastase.
Kallaletungija seljatati politseiniku poolt.

seltsima (*kellegagi*), seltsida, seltsitakse.

Ta iseloom ei seltsi kellegagi.
Meiega seltsis veel keegi tundmatu.

seondama (*millegagi*), seondada, seondatakse
tihedalt siduma v. liitma, ühte sulatama.

Uued teadmised tulevad seondada endiste
kogemustega.
Seondage oma väited tõsiasiadega.

seonduma (*millegagi*), seonduda, seondutakse
tihedalt liituma, ühte sulama.

Uued teadmised peavad seonduma varasemate
kogemustega.

seostama (*midagi millegagi*), seostada, seostatakse
seosesse viima.

Raske on seda mõtet seostada eeltoodud
väidetega.
Kõneleja väited vajavad seostamist fakti-
liste andmetega.

servama (*midagi*), servata, servatakse

servana piirama, serva moodustama; servaliseks tegema; servast raiuma, saagima; neljakandiliseks tahuma.

Kaelust servab hele pael.

Poiss servas pulga kolmekandiliseks.

Laudu servatakse saeveskis.

Palgid on servatud.

setitama (*midagi*), setitada, setitatakse

settima panema; rahustama.

Enne vee tarvitamist tuleb liiv põhja setitada.

Külm vesi setitas vähe mu mässavaid tundeid.

settima, settida, setin, settinud, setitakse

põhja peale vajuma, sadestuma; rahunema, taltuma.

Kõik raskemad osad settivad vee põhja.

Ta meel oli juba settinud, kui ma sisse astusin.

sidendama (*midagi*), sidendada, sidendatakse

kokku siduma, ühendama.

Sidendas raiutud kepid ja haaras selga.

Hernekepid sidendatakse peene nõoriga.

sidestama (*midagi*), sidestada, sidestatakse

sidemega varustama; sidemesse viima, aheldama.

Kõik need üksikud lülid on vaja sidestada.

Masinate järelt koguvad sidestavad rukki-vihud.

sihitama (*midagi*), sihitada, sihitatakse

sihte läbi ajama; (laskerelva) suunama.

Suvel sihitatakse Virumaa põlismetsi.

Lennukitõrje-kahuri toru sihitati taeva poole.

siilutama (*midagi*), siilutada, siilutatakse

siiludeks jaotama; siiluga, siiludega varustama.

Enne õmblemist tuleb riidet siilutada.

Laste kleidid ja palitud siilutatakse.

siiras, siira, siirast, siiraste, siiraid

aval, avameelne, puhtasüdameline, teesklusetu; südamlilik (sõprus); otsene (tänu).

Võid usaldada mu sõpra, sest ta on siiras inimene.

Selle avameelse usalduse eest olgu Teile mu siiraim tänu!

siirduma (*millelegi, kuhugi*), siirduda, siirdutakse

ühelt kohalt teisele, üle e. käest kätte minema; kolima; üle kanduma.

Siirdusin teise linna.

Siirdus uuele elukutsele.

Raha siirdub käest kätte.

Kokkuvõte siirdub teisele leheküljele.

siirma (*midagi*), siirda, siirdakse

üle e. edasi andma, üle viima.

Ametist lahkudes siirsin talle kõik.

Asutis siirdi uude korterisse ja uue ülemuse alla.

sildama (*midagi*), sillata, sildan, sillanud, sillatakse

sillaga varustama.

See jõgi tuleks sillata.

Meie jõed ei ole veel kõik sillatud.

silduma, silduda, sildutakse

silla juurde jõudma, silla külge kinnituma.

Laev sildus kell 8 õhtul Tartu sadamas.

silendama (*midagi*), silendada, silendatakse
siledamaks tegema.

Enne õmblemist tuleb riidet silendada.
Maanteesid silendatakse teehöövliga.

sillutama (*midagi*), sillutada, sillutatakse
silda peale tegema; kivitama, prügutama; paranda-
ma, korda seadma.

Enne sõda harilikult sillutatakse jõgesid
ja ehitatakse teid.

Teed on läbipäasetamatud ja vajavad sillu-
tamist.

Ka kesklinnas vajavad mitmed tänavad sillu-
tamist.

silmama (*kedagi, midagi*), silmata, silmatakse
nägema; harunenud silmi üles võtma.

Korraga silmasin nõela maas.

Silmasin teda kord teiste seas.

Sukasäär vajab silmamist.

silmistama (*midagi*), silmistada, silmistatakse
(taime punga) liitma võõrasse tüvesse, pungatama.

Silmistasin selle võsukese juba möödu-
nud aastal.

silmitsema (*kedagi, midagi*), silmitseda, silmitsetakse
teraselt vaatama.

Ta silmitses mind kaua.

Olin silmitsenud seda harukordset nähtust
juba kaua.

silmustama (*midagi*), silmustada, silmustatakse
silmusega varustama.

Silmustasin nõöri peenema otsa.

silmustuma, silmustuda, silmustutakse
silmusena, silmuseks kokku minema.

Nöör silmustus ta kaela ümber.

sinatama (*kedagi*), sinatada, sinatatakse
(kellelegi) sina ütlema.

Ei ole sobiv tundmatut sinatada.

Näib, et nad on küllalt sõbrad, sest juba sinatatakse teine-teist.

sirustama (*midagi*), sirustada, sirustatakse
laiali sirutama, lahti tegema.

Kajakas sirustas tiibu.

Märga vihmavarju tuleb harilikult sirustada, et ta paremini kuivaks.

sisaldama (*midagi*), sisaldada, sisaldatakse.

Kast sisaldab mitmesugust kraami.

Raamat sisaldas palju uusi senitundmatuid andmeid.

sisalduma (*kuski, milleski midagi*), sisalduda, sisaldutakse.

Kastis sisaldub mitmesugust kaupa.

Siin sisaldub palju väärtuslikke andmeid.

sisendama (*kuhugi, kellelegi, millelegi midagi*), sisendada, sisendatakse

(mõtet) sisse andma, sugereerima; sisestama.

Näitleja hea mäng sisendas neile sõnadele mõtte.

Ei tohi sisendada lastele mõtet nende alaväärsusest.

Sisendas kapitali ettevõttesse.

See summa tuleb sisendada kassaraamatusse.

- sisenema** (*kuhugi*), siseneda, sisenetakse
sisse astuma e. minema.
- Ukse vahelt sisenes aeglaselt suur kogu tupp.
- sisetama** (*kuhugi*), sisetada, sisetatakse
sisse kandma; sisse panema v. liitma; kapitali mahutama.
- Kõik tehingud sisetatakse konto-raamatuisse.
- Sisetasin ka uued sõnad sõnastikku.
- Kapital tuleb sisetada ettevõttesse.
- sisustama** (*midagi*), sisustada, sisustatakse
sisuga täitma; (tuba) möbleerima, sisse seadma.
- On vaja pidu-õhtut sisustada.
- Tuba on sisustatud mugavalt.
- sitkendama** (*midagi*), sitkendada, sitkendatakse
sitkemaks tegema.
- Savi tuleb enne tarvitamist kaua sitkendada.
- Tallanahka sitkendatakse mitmesuguste ainete abil.
- sitkestama** (*midagi*), sitkestada, sitkestatakse
sitkeks tegema.
- Voolimiseks kõlbab ainult sitkestatud savi.
- Pastlanahk tuleb enne õblemist sitkestada.
- sitkuma**, sitkuda, sitkutakse
sitkeks muutuma, sitkestuma.
- Pastlanahk sitkub (e. sitkestub), kui seda määrada tōkatiga.
- sobima** (*midagi teha, kellelegi, kellegagi*), sobida, sobitakse
passima, sündima, sünnis olema; kokku passima, kokku leppima.

Ei sobi nii hilja külla minna.
See kübar ei sobi temale.
Meie ei sobi temaga.

sobitama (*midagi, kedagi*), sobitada, sobitatakse
sobivaks muutma, tegema, hankima.

Vaenuliste poolte vahel sobitatakse rahu.
Neid oleks siiski võimalik kokku sobitada.
Sobitasid tänavu uusi tutvusi.

soetama (*midagi*), soetada, soetatakse
muretsema.

Soetasin endale uue mööbli.
Kõigil terveil poissmeestel tuleb soetada
perefond.

solvama (*kedagi millegagi*), solvata, solvatakse
haavutama, haavama (sõnadega, teguviisiga).

Ta solvas mind oma jämedate sõnade
ja käitumisega.
Ärge solvake ialgi oma kaasinimest!

sonduma, sonduda, sondutakse
uduseks, tumedaks minema (ilma, taeva kohta).

Taevas on sondunud.

soodustama (*midagi, kedagi*), soodustada, soodustatakse

soodustusi tegema v. andma.

Korralikud õppevahendid soodustavad õpilaste edasijõudmist.
Sooharijaid soodustatakse riiklike toetustega.

soojendama (*kedagi, midagi*), soojendada, soojendatakse
soojemaks tegema.

Päike soojendab veelgi maad.

Jahtunud suppi soojendatakse teisel päeval.

soojenema, soojeneda, soojenetakse
soojemaks muutuma, soojenemas olema.

Ilmad soojenevad.

Vesi soojeneb tulel.

soojuma, soojuda, soojutakse
soojaks muutuma.

Ilmad on soojunud ja päike käib kõrgelt.

Piimal lastakse soojuda ahjukapis.

soojutama (*midagi*), soojutada, soojutatakse
soojaks muutma v. tegema.

Päike oli juba soojutanud maad ja veed.

Supp tuleb soojutada.

soolduma, soolduda, sooldutakse
soolaseks minema, soolvees olema.

Sink pannakse enne suitsetamist soolduma.

soomendama (*midagi*), soomendada, soomendatakse
soome keelde tõlkima.

Eesti romaane on vähe soomendatud.

Praegu soomendatakse Tammsaare „Tõde ja õigust“.

soomustama (*midagi*), soomustada, soomustatakse
soomusega varustama, katma.

Auto oli tugevasti soomustatud.

Sõja korral soomustab kaitsevägi ka kaubavagunid.

soonduma, soonduda, soondutakse
end soonima.

Käsi soondub selle vastu olles.

soonima (*kuhugi, millesegi*), soonida, soonitakse.

Nöör soonib käe sisse.

Seljakoti rihmad soonisid ta õlgadesse.

soonitama (*midagi*), soonitada, soonitatakse
soontega varustama, sooniliseks tegema.

Masin soonitab pealispinna.

Lastakse soonitatud rullide vahelt läbi.

soosima (*kedagi*), soosida, soositakse

(kellegi) poolt olema, (kellelegi) armuline olema,
(kedagi) soodustama v. toetama.

Kuningad sageli soosisid teatavaid naisi.

soostuma (*millegagi*), soostuda, soostutakse

nõustuma, nõusse hakkama, nõus olema.

Soostusin tema ettepanekutega.

Selliste kavatsuste teostamisega ei saa
soostuda.

soostuma, soostuda, soostutakse

sooks muutuma.

Pärast pikemaid sadusid olid heinamaad soostunud.

sugenema (*kuski, kuhugi midagi*), sugeneda, sugenetakse

tekkima, sündima, kujunema.

Keelde sugeneb alati uusi jooni juurde.

Eraldatud ümbruses sugenevad ka omapä-
rased kombed.

suhtlema (*kellegagi*), suhelda, suhtlen, suhelnud, su-

heldakse

läbi käima.

Meie suhtleme mitmete perekondadega.

Suhtlemine naabritega on elav.

suhtuma (*millesegi, kellesegi*, [mitteametlikus keeles] ka

millelegi, kellelegi), suhtuda, suhtutakse

(kellegagi, millegagi) vahekorras olema; (millegi
kohta) teatavat seisukohta v. vaadet omama.

Ta ei suhtu minusse just hästi.

Ma suhtun neisse küsimustesse kahtlevalt.
Teadmata on, kuidas valitsusvõimude poolt küsimusse suhtutakse.

Tema suhtus meie ettevõttele külmalt.
Noormehe suhtumine asjale jättis soovida.

sukelduma, sukelduda, sukeldutakse

(vee) alla minema.

Et uppujat päästa, selleks tuleb sukelduda vette.

Merre vajunud varanduste päästmiseks sukeldutakse vette kauemaks ajaks.

sulgema (*midagi*), sulgeda, sulen, suletakse

kinni panema.

Peab harjuma alati ust sulgema.

sulguma, sulguda, sulgutakse

kinni minema.

Lõksu uks sulgub automaatselt.

Õhtul sulguvad kõik kaupluste ukсед.

suubuma (*kuhugi*), suubuda, suubutakse

suudme kohalt sisse voolama.

Emajõgi suubub Peipsi järve.

suue, suudme, suuet, suudmete, suudmeid

suu avaus; suubumise koht, jõesuu.

Koti suue läks lahti.

Jõe suudmel on mere vesi magedam.

suunama (*kuhugi*), suunata, suunatakse

juhtima v. sihtima (teatud suunas).

Nimetatud asjaolu suunas ta huvid mujale.

Õpilaste aktiivsus olgu õieti suunatud.

suunduma (*kuhugi*), suunduda, suundutakse

end suunama, liikuma (millegi poole).

Tee, jõgi suundub läände.

Meie koolikasvatuse areng suundub praegu
individuaal-õppeviisi poole.

Itaallased suundusid lõunasse.

suurendama (*midagi*), suurendada, suurendatakse
suuremaks tegema.

Eelarvet tuleb suurendada.

Püüti koobast suurendada.

suurenema, suureneda, suurenetakse
suuremaks minema.

Kulud suurenesid seega tunduvalt.

suurustama, suurustada, suurustatakse
hoobelda, end suurena paista laskma.

Mõni inimene armastab alati suurustada!

Mis sa asjata suurustad!

suvatsema (*midagi*), suvatseada, suvatsetakse
sallima; lahkesti valmis olema.

Ma ei suvatse nud tema teeseldud lahkust.

Palume, ehk olete head ja suvatsete meile
tulla.

sõbrustama, sõbrustada, sõbrustatakse
sõbralikus vahekorras olema.

Nad sõbrustasid juba lapsest saadik.

sõidutama (*kedagi, midagi*), sõidutada, sõidutatakse.

Poisid sõidutasid katedri välja.

Ta sõidutas mu järgmisse külasse.

sõitlema (*kellelagi*), sõidelda, sõitlesin, sõidelnud, sõi-
deldakse
tõrelema, riidlema.

Olen juba küllalt sõidelnud õpilastega.

Ärgu sõideldagu alluvate ametnikkudega
iga tühise asja pärast!

sõltuma (*millestki, kellestki*), sõltuda, sõltutakse
olenema (millestki, kellestki), seoses olema (mille-
gagi).

Ametnik on sõltuv ülemusest.

Küsimuse lahendus sõltub mitmeist asja-
oludest.

sõmerdama (*midagi*), sõmerdada, sõmerdatakse
sõmerjaks, sõmeraliseks tegema.

Maaharimise üks tähtsamaid ülesandeid on mul-
da sõmerdada.

sõmerduma, sõmerduda, sõmerdutakse
sõmeraliseks, sõmerjaks muutuma.

Mullapangad sõmerduvad käärimisel.

sõnastama (*midagi*), sõnastada, sõnastatakse.

Saksamaa märgukiri oli sõnastatud väga
leplikus toonis.

Lühikese ajaga ma ei jõudnud kõiki kavatsusi
lõpuni sõnastada.

sõnelema, sõnelda, sõnelesin, sõneldakse
sõnadega tülitsema.

Sattusime veidi sõnelema.

Abielus sõneldakse vahel tühiste asjade
pärast.

sõrmitsema (*midagi*), sõrmitseda, sõrmitsetakse
sõrmedega sorima, katsuma.

Sõrmitse sin kõik ükshaaval läbi.

sõrmustama (*midagi*), sõrmustada, sõrmustatakse
sõrmusega, sõrmustega varustama.

Naine sõrmustas käe.

Edeva käed on rikkalikult sõrmustatud.

sõõritama, sõõritada, sõõritatakse

ringina keerlema; ringis keerutama.

Kajakas sõõritab mere kohal.

Tüdrukud-poisid sõõritasid põrandal.

sädelema, sädelda, sädeldakse

sädemeid pilduma, särama.

Tulevärk sädeleb.

Lumi sädeles päikeses.

sädendama, sädendada, sädendatakse

sädemeid pilduma.

Raud sädendas sepal käes, kui ta seda tagus.

Laske jaanikul sädendada!

säilima, säilida, säilitakse

alal püsima, hoiduma.

Keedised olid hästi säilinud.

Lossivaremed säilivad kaua endises seisukorras.

säilitama (*midagi*), säilitada, säilitatakse

alal hoidma.

Õpetus sellest, kuidas säilitada keediseid.

Ta suutis siiski säilitada rahu.

sängitama (*kedagi*), sängitada, sängitatakse

matma.

Kadunu sängitatakse reedel uuele kalmistule.

sätendama, sätendada, sätendatakse

särama, hiilgama.

Lumi säras ja sätendas külmast.

säästma (*kedagi, midagi*), säästa, säästetakse
kokku hoidma; armu heitma.

Püüdsin niiviisi aega säästa.
Säästa mind!

säästuma (*midagi*), säästuda, säästutakse
järele jääma, kokku hoitama.

Niiviisi säästub hulk kulu ja aega.

söandama (*midagi teha*), söandada, söandatakse
julgema, südant, julgust olema.

Ei söandanud täna ta jutule minna.

Väga harva söandatakse kõnetada keisrit.

söestama (*midagi*), söestada, söestatakse
söeks muutma.

Tuli oli söestanud palgid.

söestuma, söestuda, söestutakse
söeks muutuma.

Vaatasin, kuidas puud söestusid ahjus.

Rusude alt toodi välja söestunud laip.

sülelema (*kedagi*), sülelda, sülelesin, sülelnud, sülel-
dakse

kallistama, ümbert kinni võtma.

Õed sülelesid teineteist kohtumisel.

Isa süleles poega heast meelest.

süvendama (*midagi*), süvendada, süvendatakse
sügavamaks tegema.

Jõge süvendati.

Teadmisi tuleb veel süvendada.

süvenduma (*millesegi*), süvenduda, süvendutakse
sügavamaks muutuma; sügavamale tungima.

Iga puhastamisega kaev aina süvendub.

Ta teadmised aina süvenduvad.
Püüdsin süvenduda töösse.

süvenema (*millesegi*), süveneda, süvenetakse
sügavamale tungima; sügavamaks minema.

On vaja süveneda ettetoodud väidetesse.
Töösse saab süveneda ainult rahulikus õhk-
konnas.

Jõgi on süvenenud käänu kohal.

süvis, süvise, süvist, süviste, süviseid
(laeva) vees-istumise sügavus.

Laeva raskuse reguleerimisega reguleeritakse ka
laeva süvist.

süüdi olema v. mõistma (*milleski*).

Tema on igatahes tulikahjus süüdi.
Mina selles asjas küll süüdi pole.
Kaebealune mõisteti süüdi.

süüdistama (*kedagi milleski*), süüdistada, süüdistatakse.
Teda süüdistati varguses.

süüvima (*kuhugi, millesegi*), süüvida, süüvitakse
sügavusse tungima.

Ta pilk süüvis kaugustesse.

taandama (*kedagi, midagi*), taandada, taandatakse
tagasi, tahapoole nihutama; tagandama; kohtuasja
arutamisest kõrvaldama; endisse olekusse viima.

Hobust tuleks vähe taandada.
Tunnistaja taandati asja arutamisest.
Suurmajapidamised taandati vastava seadu-
sega.

taanduma, taanduda, taandutakse
tagasi tõmbuma v. uuesti tulema.

Taandusin selle seltsi tegevusest.
Endised olud ei taandu iialgi.

taastama (*midagi*), taastada, taastatakse
endisse seisukorda viima, uuesti üles ehitama, taas
parandama; uuesti v. järele kujutama.

Ta taastas lühikese ajaga talu.
See poollagunenud maja tuleb taastada.
See maal pole originaalne, see on taastatud.

taastuma, taastuda, taastutakse
endisse seisukorda minema; tagasi tulema, jälle tu-
lema.

Mu tervis on taastunud.
Need ajad ei taastu iialgi.

taatlema (*kedagi, midagi*), taadelda, taadeldakse
kontrollima.

Teda tuleb igal sammul taadelda.
Neid andmeid on raske taadelda.

tagama (*midagi millegagi*), tagada, tagatakse
vastutama, tagatisena välja panema.

Ta tagab seda kogu oma varandusega.
See ei taga veel midagi.
Millega suudad tagada, et su ettevõtte ei eba-
õnnestu?

tagandama (*kedagi millestki*), tagandada, tagandatakse
tagasi astuma v. tagaspidi käima sundima.

Ta tagandati ametist.
Hobust tuleks veidi tagandada.

tagastama (*midagi*), tagastada, tagastatakse
tagasi võtma v. andma v. saatma.

Tagastasin talle ta kingituse.
Noormees tagastas oma lubaduse.

taipama (*midagi*), taibata, taipan, taibanud, taibatakse
aru saama, mõistma, märkama.

Ta oleks võinud seda taibata isegi.

Taipasid nende kavatsused.
Ei taipas, mida kõneleja sellega mõtleb.

tajuma (*midagi*), tajuda, tajutakse
meelte kaudu vastu võtma (välisilma muljeid), märkama.

Meie tajume sageli seda, mida ootame.
Liiga väikesi esemeid ja hääli ei suuda inimene tajuda.

talitsema (*kedagi v. midagi*), talitseda, talitsetakse
ohjes hoidma, taltsutama.

Püüa end ikka talitseda!
Enam ei jõudnud ma oma suud talitseda.

talletama (*midagi*), talletada, talletatakse
hoiule, tallele panema.

Ta oli talletanud palju haruldusi.
Kõik vastavad dokumendid tulevad talletada.

taluma (*midagi*), taluda, talutakse
kandma; vastu pidama, välja kannatama.

Keegi ei saa rohkem taluda, kui ta suudab.
Taluge Hiibi kombel kõik oma saatuselöögid.

taotama (*midagi*), taotada, taotatakse
kätte püüdma, haarata katsuma, saavutada tahtma
(*midagi*), püüdma, sihtima (millegi poole).

Uurija taotas puhtteaduslikku sihti.
Ma ei mõista, mida autor selle väitega taotab.

taot[e]lema (*midagi*), taotella e. taotleda, taotlesin, taotlenud e. taotlenud, taotellakse e. taotletakse
korduvalt, püsivalt taotama.

Paljud üliõpilased taotleavad ülikoolis ainult õpetajakutset.

taplema (*kellegagi*), tapelda, taplesin, tapelnud, tapeldakse

võitlema; riidlema.

Vanal ajal tapeldi sõjas mees mehe vastu.

Mõnes perekonnas tapeldakse igapäev üksteisega.

tarastama (*midagi*), tarastada, tarastatakse

taraga (aiaga) piirama e. ümbritsema, tarasse sulgema.

Viljapuu-aed tuleb kevadel tarastada.

Loomakari tarastati ööseks.

tarduma, tarduda, tardutakse.

Sült tardub külmas ruumis tunni jooksul.

tarretama (*midagi*), tarretada, tarretatakse

tarduma panema.

Keedetud sült tuleb tarretada.

Eile tarretatud keedis on söögikõlvuline.

taunima (*kedagi* v. *midagi*), taunida, taunitakse

hukka mõistma.

Heas seltskonnas taunitakse laimajaid.

Eksimusi korra vastu tuleb taunida.

teadlik (*milleski*), teadliku, teadlikku.

Tema on selles küsimuses küllalt teadlik.

teesklema (*midagi* v. *kedagi*), teeselda, teesklesin, teeselnud, teeseldakse

tegemea, nagu oleks, silmakirjalikult näitama.

Kõneleja teeskles kannatajat.

Peab kõrvaldama õpilastel põhjused teeselda.

tegelema (*millegagi*, *kuskil*), tegelda, tegelesin, tegelnud, tegeldakse

tegelikult töötama (mingil alal), teotsema (*millegagi*).

Ta oli tegelema mitmel alal.

Ta tegeleb mõnda aega juba nimetatud küsimustega.

teotsema (*e. tegutsema*) (*millegagi*), teotseda, teotsetakse

(*millegagi*) tegemist tegema, tegevuses olema.

Isa teotseb koolikirjastusega.

Väikelinnades teotsetakse tihti juhuslike ettevõtetega.

toimetama (*midagi, kuhugi*), toimetada, toimetatakse.

Minu sõbrad toimetavad ajalehte.

Kutsumatud külalised toimetati välja.

toimima (*kuidagi*), toimida, toimitakse talitama.

Nad ei toimunud ausalt.

Antakse võimalus toimida äranägemise järgi.

toimuma, toimuda, toimutakse sündima, teostuma.

Valimised toimuvad vastava korra alusel.

toitlustama (*kedagi*), toitlustada, toitlustatakse toitlust korraldama.

Kaitseväge toitlustavad vastavad ametnikud.

Sõja-ajal hoolitsetakse esijoones linnaelanikkude toitlustamise eest.

toitma (*kedagi*), toita, toidan, toitnud, toidetakse.

Kopsuhaiged toidetakse tugevasti.

toituma, toituda, toitutakse end toitma.

Paljud õpilased ei suuda ainelise kitsikuse tõttu korralikult toituda.

toona

enne, mõni aeg tagasi.

Toona oli ta sel arvamisel.

Kõnelesime toona temaga sellest.

tuge[ne]ma (*millelgi*), tuge[ne]da, tuge[ne]takse
toetuma.

Valitsus tuge[ne]s parlamendi enamikul.

Katus tuge[ne]b sammastel.

tuhastama (*midagi*), tuhastada, tuhastatakse
tuhaks muutma.

Tuli tuhastab terved linnad.

Laibad tuhastatakse krematooriumis.

tuhastuma, tuhastuda, tuhastutakse
tuhaks muutuma.

Kogu ta eluaegne kokkuhoid tuhastus ühe
tunniga.

tulvama (*midagi*), tulvata, tulvan, tulvanud, tulvatakse
üle voolama, üle uputama.

Jõgi tulvas luhad.

tulvil (*midagi, millestki*)
täis, ülevoolavalt täis.

Jõgi oli tulvil vett.

Puud olid õitest tulvil.

tunnistama (*midagi*), tunnistada, tunnistatakse.

Kohtuvõimude ees peab tõtt tunnistama.

Kui vande all tunnistatakse valet, siis
kannatab süütu.

tunnustama (*kedagi, midagi*), tunnustada, tunnustatakse
(väärtslikuks, maksvaks) hindama v. pidama.

Ma ei või teisiti, kui pean tunnustama
tema tööd.

Noorte kunstnikkude töid harilikult kohe ei tunnustata.

Uusi riike kergesti ei taheta tunnustada.

tutvu[ne]ma (*kellegagi, millegagi*), tutvu[ne]da, tutvu[ne]-takse

tuttavaks saama.

Olin nimetatud härraga tutvu[ne]nud juba mõni aeg tagasi.

Esitatud küsimusega tuleb lähemalt tutv[u]nda.

tutvus (*millegagi, kellegagi*), tutvuse, tutvust, tutvusse *e.* tutvusesse, tutvusi, tutvustesse *e.* tutvusisse.

Tutvust selle küsimusega tegin alles eile.

Ta sõlmis tutvusi soomlastega.

tõendama (*midagi, millegagi*), tõendada, tõendatakse väitma, et on tõsi; mõttekäikude varal, dokumentide abil jne. tõeks osutama, näitama, et on tõsi.

Kaebealune tõendas oma süütust lakkamatult.

Kõneleja ei suutnud oma väiteid tõendada.

Seda on võimalik tõendada faktiliste andmetega.

tõestama (*midagi millegagi*), tõestada, tõestatakse tunnistajate varal, oma allkirjaga jne. tõeks tegema, õigeks tunnistama.

Ta ei suutnud kohtus millegagi oma väiteid tõestada.

Tõestan oma allkirjaga, et olen raha kätte saanud.

tõlgendama (*midagi*), tõlgendada, tõlgendatakse tõlgitsedes seletama; tõlgitsema.

Kohtunik praegu tõlgendab seadust.

Õpilane püüab antud lauset tõlgendada.

tõlgitsema (*midagi*), tõlgitseda, tõlgitsetakse
tähendust v. mõtet ära seletama; tõlgendama.

Riigikohus tõlgitseb seadusi.

Advokaat tõlgitses seda paragrahvi hoopis teisiti.

tõmblema, tõmmelda, tõmblesin, tõmmelnud, tõmmeldakse

korduvalt edasi-tagasi tõmbama, liikuma.

Närvilise inimese näolihased tõmblevad.

Haavatu huuled tõmblesid kange valu mõjul.

tõrelema (*kelleagi*), tõrelda, tõrelesin, tõrelnud, tõreldakse.

Ema tõreles lapsega.

Ära tõrele temaga asjata!

tähistama (*midagi*), tähistada, tähistatakse

(ära) märkima, tähisega varustama.

Kõneleja tähistas uusi põhimõtteid kasvatustöös.

Laevasõidu-tee tähistatakse meremärkidega.

tähitama (*midagi*), tähitada, tähitatakse

(kirja) kinnitama.

Saatsin vastuse tähitatud kirjas.

Kiri tähitatakse, et vältida selle kaotaminekut.

täituma, täituda, täitutakse

täis saama, täide minema; täisid täis minema.

Paljud meie lootused ei täitu ialgi.

Kasimatud lapsed täituvad varsti.

tüdima (e. tüdinema) (millestki, kellestki), tüdida, tüdinud, tüditakse.

Pealetükkivaist sõbrust tüditakse (e. tüdinetakse) varsti.

Varsti ta tüdis (e. tüdines) oma uuest kübarast ja nüüd ei kannata seda enam.

udustama (midagi), udustada, udustatakse
uduks, udupeeneks muutma.

Lutikate-mürki tuleb tarvitamisel udustada, sest udustatuna see mõjub kõige paremini.

udutama, udutada, udutab
uduyihma sadama.

Sügiseti udutab peaaegu iga päev.

Päike kadus ja jälle hakkas vihma udutama.

ulatama (midagi), ulatada, ulatatakse.

Ulata mulle mu kuub varnast!

Uppujale ulatatakse pikk ritv.

ulatuma, ulatuda, ulatutakse.

Ritv on lühike, see ei ulatu uppujani.

Teade ei ulatunud temani.

ummistama (midagi), ummistada, ummistatakse
umbseks tegema.

Tuiskliiv ummistab kõik lagedamad kohad.

Jää-supil ei tohi lasta ummistada jõe veevoolu.

ummistuma, ummistuda, ummistutakse
umbseks muutuma.

Jõevesi hakkas tõusma, sest jõesuue oli ummistunud.

Omnibuse-liinid ei saanud töötada, sest kõik teed ummistusid.

uskuma (*kedagi, midagi v. kellesegi, millesegi*), uskuda, usutakse.

Ma ei uskunud ajalehe teadet.

Selles riigis usutakse jumalat.

Ma ei usu teda (näit. tema juttu).

Ma ei usu tema võimeisse.

usutama (*kedagi*), usutada, usutatakse
küsima, pärima teateid, selgust.

Olen teda korra usutanud, kuid selgust mul veel sellest pole.

Kahtluse korral usutatakse kahtlustatavat.

usut[e]lema (*kedagi*), usutella *e.* usutleda, usutlesin, usutelnud *e.* usutlenud, usuteldud *e.* usutletud, usutelakse *e.* usutletakse

korduvalt, pikemat aega küsima, teateid pärima.

Kõige rohkem usutellakse ministrite erasekretäre.

Ajakirjanikud usutlesid küll peaministrit, kuid täit selgust nad siiski ei saanud.

uurendama (*midagi*), uurendada, uurendatakse
(kirja *v.* pilti) sisse uuristama, graveerima.

Laskis oma nimetähed uurendada vaskplaadile.

Näopilte ei uurendata sööginõudele.

vahendama, vahendada, vahendatakse
vaheabinõuks, vahetalitajaks olema.

Inglismaa vahendas Saksa-Prantsuse tülis.

Türgi pakkus end vahendajaks Itaalia-

Abessiinia rahuläbirääkimisel.

Ole vahendajaks minu ja õpetaja vahel.

vahenema, vaheneda, vahenetakse

vahedamaks, teravamaks, lõikavamaks muutuma.

Vikat vaheneb luiskamisel.

Kõne lõpul vahenevad sõnad ja laused, mis olid sihitud vastaste pihta.

vaidlema (*millegi v. millegi kohta kellegagi*), vaielda, vaidlesin, vaielnud, vaieldakse.

Me vaidlesime temaga naisküsimusest. Korraldati vaidluskoosolek noorkirjanikkude loomingu kohta.

vaidlustama (*midagi*), vaidlustada, vaidlustatakse

(*millegi*) vastu vaidlema, (*midagi*) vaidlusaluseks tegema.

Ta vaidlustas tema ettepanekut.

Enne otsustamist tuleb küsimust täies ulatuses vaidlustada.

vaist, vaistu, vaistu, vaistude, vaistusid

loomusund.

Kohtasin terve vaistuga inimest.

Inimesel tuleb tihti võidelda oma vaistude vastu.

vajama (*kedagi, midagi*), vajada, vajatakse.

Ma ei vaja enam tema kaastööd.

Suuremais taludes vajatakse väljast tööjõude.

valdama (*midagi, kedagi*), vallata, valdan, valdasin, vallanud, vallatakse

enda võimuses, enda käes pidama, valitsema.

Prantsusmaa valdab osa Aafrikat.

Leedulased on 10 aastat vallanud Meemeli-maad.

Rahvad, keda väevõimuga vallatakse, tõstavad mässu.

Kõiki noori vallaku kevaderõõm.

valitsema (*kedagi, midagi*), valitseda, valitsetakse
juhtima; välja valima; (keelt) oskama.

NN valitses suure osavusega oma riiki ja maad.

Nad valitsevad kuhja juures kartuleid.

NN valitseb hästi inglise keelt.

Igäihe kohus on hästi valitseda oma emakeelt.

vallandama (*kedagi*), vallandada, vallandatakse
(ametist, teenistusest) lahti laskma.

Talvel vallandati palju töölisi.

Vägivalla-riikides vallandatakse teisitimõtlejaid.

vallutama (*midagi, kedagi*), vallutada, vallutatakse
ära võitma, alla heitma.

Itaalia vallutab Abessiinia maa-alasid.

Vabadust armastavaid rahvaid saab vallutada ainult vägivallaga.

vanandama (*kedagi*), vanandada, vanandatakse
vanaks, vanemaks muutma.

Raske töö ja perekonnamured vanandasid teda.

varjelema (*kedagi, midagi*), varjelda, varjelesin, varjeldud, varjeldakse
korduvalt, kestvalt varjama.

Meil läks korda maapagulast varjelda aastaid.

Varjelesin end kokku 11 aastat.

Ta tabati, kui teda oli varjeldud heinaküünides.

varjendama (*midagi, kedagi*), varjendada, varjendatakse

varjumineku-kohta, varjendisse viima v. heitma.

Õhust pommitamise kartusel varjendati hinnalisemaid asju.

Vanad eestlased varjendasid rüüste-retke puhul oma naised-lapsed ja varandusi linnusesse.

varjuma, varjuda, varjutakse
end varjama.

Poliitilised süüdlased varjuvad võõras riigis, kus varjutakse seni, kuni muutub riigikord või kuni neid armustatakse.

varustama (*midagi, kedagi millegagi*), varustada, varustatakse.

Maa varustab linnu toiduainetega. Sõjavägi varustati moodsate relvadega.

varustuma (*millegagi*), varustuda, varustutakse.

Ühendusteede katkemise tõttu väeosad ei saanud varustuda laskemoonaga.

Talve tulekul saaril varustutakse toiduainetega suuremal hulgal.

vastama (*millelegi, kellelegi*), vastata, vastatakse.

Ettetoodud andmed ei vasta varem-esitatuile.

Vasta meile, mis sult küsitakse.

veenduma (*milleski*), veenduda, veendutakse

(milleski) kindlale arvamisele jõudma.

Ma olen veendunud tema süütuses.

Alles pärast kohtuotsust veendutakse tema roima suuruses.

veene, veende, veenet, veenete, veendeid

veenev põhjendus; veendumus.

Minu esitatud **veendeist** hoolimata keeldus ta kaasa tulemast.

Minu **veenet** (= veendumust) selle õiglus ei kõiguta kellegi vastuväide.

veenma (*kedagi milleski*), veenda, veenan, veensin, veennud, veendakse

(teist) uskuma panema, omale arvamisele võitma.

Mul õnnestus teda **veenda** uue ettevõtte **tululikkuses**.

Rahvavalitsuslikes riikides **veendakse** teistimõtlejaid sõnadega.

veetlema (*kedagi millegagi*), veedelda, veedelnud, veedeldakse

enda poole meelitama, ahvatlema; võrgutama.

Noor neiu **veetleb** vanu mehi oma iluga.

Ärgu **veedeldagu** laiu masse suurte lubadustega, mida ei suudeta täita.

vehklema (*millegagi*), vehelda, vehelnud, veheldakse

korduvalt vehkima.

Kaklusel **veheldi** keppide ja kaigastega.

Ratsasõdur peab õppima **mõõgaga vehklemist**.

vestlema (*mildestki v. kellestki kellegagi*), vestelda, vestlesin, vestelnud, vesteldakse

kestvalt juttu ajama.

Vestlesime temaga uuemast kirjandusest.

Videvikus ikka **vesteldakse** omavahel kadumaläinud pojast.

Vestlus huvitavaist raamatuist kestis tihti poole ööni.

vihastama (*kedagi millegagi*), vihastada, vihastatakse.

Ma vihastasin teda vana asja meeldetuletamisega.

Teist inimest ei tohi iialgi vihastada.

vihastuma (*millestki*), vihastuda, vihastutakse
vihaseks saama.

Koorijuht vihastus lauljate halvast käitumisest.

Suure ärrituse puhul vihastutakse kergesti.

vihjama (*midagi v. millelegi*), vihjata, vihjanud, vihjatakse

kaudselt märku v. mõista andma, tähelepanu juhtima (*millelegi*).

Kõneleja vihjas oma kõnes mõnede kirjanikude endisi teoseid.

On asjale kasulik, kui ei vihjataks ta minevikule.

viimane, viimase, viimast, viimaste, viimaseid.

Kas sa oled lugenud viimast „Uut Eestit“? (s. o. numbrit, mis viimati ilmus, homme tuleb jälle selle järgmine number).

„Eesti Kirjanduse“ viimases numbris ilmus ülevaade läinud aasta eesti kirjandusest.

viimist[e]lema (*midagi*), viimistella e. viimistleda, viimistlesin, viimistelnud e. viimistlenud, viimisteldud e. viimistletud, viimistellakse e. viimistletakse
viimseni, lõplikult välja töötama.

Iga töö tuleb enne üleandmist viimistella.

Vii misteldud käsikirju võib hakata la-
duma.

viimne, viimse, viimset, viimsete, viimseid
lõplikult viimane.

See kuulutus ilmus „Kaja“ viimses numbris
(s. o. millele teisi enam ei järgnenud).

Otsisin raamatukogus ajakirja „Agu“ viim-
set aastakäiku.

viitama (*millelegi*), viidata, viidanud, viidatakse
(*millelegi*) juhtima, saatma; vihjama; teelt, rööpast
välja viskuma.

Kõneleja viitas kartulikasvatuse arendamis-
võimalustele.

viljama (*midagi*), viljata, viljanud, viljatakse
viljakandvaks muutma.

Riigi rahalisel toetusel viljatakse metsa-
maid ja soid.

Viljake uudismaid, siis kasvab riigi ja
rahva jõukus!

viljastama (*midagi*), viljastada, viljastatakse
vilja kandma panema.

Viljastati kõik söötijäänud põllud.
Väetusainete tarvituselevõtmine mõjus väga
viljastavalt.

viljelema (*midagi*), viljelda, viljelesin, viljelnud, vil-
jeldakse

kestvalt harima, viljama.

Põllumaad tuleb viljelda vahetpidamata.

Kümme aastat sood viljelnud põllumees sai
kiitusekirja.

võimutsema, võimutseda, võimutsetakse

oma võimu ülekohtuselt tunda andma, võimuga kel-
kima.

Sõjaväe abil võimahaaranud väejuht võimutses 2 aastat.

Demokraatlikes riikides enamuse saanud erakonnad ei võimutse.

võistlema (*kellegagi milleski*), võistelda, võistlesin, võistelnud, võisteldakse.

Tartu sportlased võistlevad Tallinna sportlastega jooksus.

võitlema (*kellegagi, millegagi*), võidelda, võitlen, võidelnud, võideldakse.

Eesti sõdur võitleb venelasega.

Asunik võitleb igasugu raskustega.

võluma (*kedagi millegagi*), võluda, võlutakse paeluma, kütkestama; nõiduma.

Laulja võlus publikut oma imekauni häälega.

Vanaeit võlunud talle paised selga.

võlur, võluri, võlurit, võlurite, võlureid nõid.

Sellel pildil kujutatakse samojeedi võlurit.

Haritud maades ei leidu enam võlureid.

võlus, võluse, võlust, võluste, võluseid võlumisvahend, fetiš.

Siin kujutatakse voguli võlurit võlusega käes.

võrdlema (*millegagi*), võrrelda, võrdlesin, võrrelnud, võrreldakse.

Ametnikud võrdlesid valerahasid õigetega.

Käesoleva aasta andmeid võrreldakse ikka eelmiste aastate andmetega.

võrdne (*millegagi v. millelegi*), võrdse, võrdset, võrdsete, võrdseid.

Väljaminekud on võrdsed sissetulekutega.

Märkus: võrdne *millegagi* kõrval on tarvitusel ka võrdne *millelegi* (väljaminekud on võrdsed sissetulekuile).

võrduma (*millegagi v. millelegi*), võrduda, võrdutakse.

Lehele märgitud arvud ei võrdu eelmistega.

Minu aastapalk võrdub tema kuupalgaga.

Märkus: võrduma *millegagi* kõrval on tarvitusel ka võrduma *millelegi* (lehele märgitud arvud ei võrdu eelmistele).

võrrutama (*midagi millegagi*), võrrutada, võrrutatakse võrdseks tegema, võrdseks seadma.

võõrandama (*midagi kelleltki v. kellelegi*), võõrandada, võõrandatakse

omandusest ära võtma (kelleltki) v. ära andma (kellelegi).

Valitsus võõrandas mässajailt nende varandused.

Kaevandus-alasse kuuluv maa võõrandati riigile.

võõrastama (*kedagi*), võõrastada, võõrastatakse (kedagi) võõraks, eemalepeletavaks pidama.

Lapsed ei võõrastanud tädi, küll aga onu. Laps võõrastas külalisi ega tulnud nende ligi.

võõrduma (*kellestki, millestki*), võõrduda, võõrdutakse võõraks jääma.

Eemal elades lapsed võõrduvad oma vanemaist.

Maalapsed võivad võõrduda linnakoolis oma kodukohast.

võõrustama (*kedagi*), võõrustada, võõrustatakse
võõrana vastu võtma.

Vanaema võõrustas mind maiustustega.
Külalisi võõrustatakse võileibadega.

võõrutama (*kellestki, millestki*), võõrutada, võõrutatakse
võõraks tegema, eemale peletama.

Linnakool võõrutab maalapsed kodust.
Haiguse puhul tuleb rinnalaps võõrutada emapiima tarvitamisest.

väitma (*midagi*), väita, väidetakse
tõsiarvamusena esitama, kinnitama.

Tal ei olnud kohtus ettepanud süüdistusile
midagi vastu väita.
Ma ei väitnud tema süütust.

väljastama (*midagi*), väljastada, väljastatakse
välja võtma v. andma.

Pärast pühi väljastati kõik seismajäänud
kirjad.
Puudulikult margistatud kirja ei väljastata.

väljendama (*midagi*), väljendada, väljendatakse.

Väljendage oma mõtteid selgemini!
Kui seisukohti ja arvamusi väljendatakse
avalikult, siis saab neid ka avalikult arutada.

väljenduma, väljenduda, väljendutakse.

Need seisukohad väljenduvad kõigis sõnavõttudes.
Õiguslikes riikides saab väljenduda avalikmeelselt.

vältima (*midagi*), vältida, välditakse

(millegi eest) kõrvale hoiduma v. põikama.

Ei suudetud vältida kõiki takistusi teel.

Elatakse õnnelikult selles perekonnas, kus välditakse omavahelisi arusaamatusi.

väärima (*midagi, kedagi*), väärida, vääritakse

väärt olema, ära teenima, maksma.

See ettekanne väärrib trükis avaldamist.

Selle kohta kirjutatud arvustus ei väärinud tähelepanu.

õiendama (*midagi*), õiendada, õiendatakse.

Trükivead tuleksid raamatu lõpus õiendada.

Õiendasin sügisel kevadel nurjunud eksami.

õigus (*millekski, millelegi*), õiguse, õigust, õiguste, õigusi.

Igal inimesel on õigus korralikuks elamiseks.

Õppursõdureil oli õigus tasuta õppimiseks.

Tema õigus sellele pärandus-osale polnud veel kustunud.

õilis, õilsa, õilsat, õilsate, õilsaid

suursugune, üllas.

Kadunud isa õilsad teod väärivad jäävat mälestist.

Vähe leidub sääraseid õilsaid karaktereid, nagu on temal.

õilistama (*midagi*), õilistada, õilistatakse

suursugustama.

Rasked kannatused õilistavad inimese hinge.

õnnestama (*kedagi*), õnnestada, õnnestatakse

õnneliseks tegema.

Ameerika-onu õnnestas meid uue rahasaadetisega.

Taevataat õnnestas põllumeest vihmaga.

õnnestuma, õnnestuda, õnnestutakse
korda minema.

Mul õnnestus pääseda pedagoogiumi.
Iga ettevõtte ei õnnestu täiel määral.

õnnistama (*kedagi v. midagi*), õnnistada, õnnistatakse.

Õpetaja õnnistas kogudust.
Lõikuspühal õnnistati viljasaaki.

õõnestama (*midagi*), õõnestada, õõnestatakse
õõnsaks tegema.

Puutüvi õõnestati mesipuuks.
Puulusikaid õõnestatakse kõvera noaga.

ööbima, ööbida, ööbitakse
ööseks, öömajale jääma, ööd mööda saatma.

Ööbisin linnas tuttavate pool.
Heina-ajal tihti ööbitakse metsas.

ühilduma (*millegagi*), ühilduda, ühildutakse
kongrueeruma.

Omadussõna ühildub oma põhisõnaga.

ühtima (*millegagi*), ühtida, ühtitakse
ühte v. kokku langema; ühinema.

Minu ettepanek ühtib tema omaga.

ületama (*midagi*), ületada, ületatakse
üle olema, üle ulatuma, kõrgem olema; üle saama
(millestki).

Sellel alal ületab ta kõik oma võistlejad.
Oleviste kiriku torn ületab kõik teised Tal-
linna tornid.

Tuleb ületada kõik raskused.

üllas, ülla, üllast, üllaste, üllaid
suursugune.

Kangelase üllas tegu äratas tähelepanu.

üllastama (*kedagi* v. *midagi*), üllastada, üllastatakse
üllaks tegema, õilistama.

Kangelasromaanide lugemine üllastab noori.
Kasvatusega püütakse üllastada ka noorte
iseloomu.

üllatama (*kedagi*), üllatada, üllatakse
(kellelegi) mingit ootamatust valmistama.

Isa üllatas mind sünnipäeval kingitusega.
Vihm üllatas meid keskpäeval.
Olin üllatatud tema ülesastumisest.

üllitama (*midagi*), üllitada, üllitatakse
avalikult teatavaks tegema, (trükis) avaldama.

Uue valitsuse käske üllitati hommikul.
Uus perekonnaseadus üllitatakse tuleval
aastal.

ürik, üriku, ürikut, ürikute, ürikuid
dokument.

Arhiivides säilitatakse vanu ürikuid.

üritama (*midagi*), üritada, üritatakse
katsuma, ette võtta püüdma.

Tänavu suvel üritatakse sõudevõistlusi.
Ärge üritage lootusetuid ettevõtteid!

üritus, ürituse, üritust, ürituste, üritusi
katse, püüe, ettevõte.

Juhatus algatas uusi üritusi.

Sellest üritusest ei tulnud midagi head.

A

9822

18297i

HIND 1 KROON